

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Mulțumite publice și Loc de
schia costă fiecare ztr 20 ml.
Manuscrisurile nu se in-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Încă un nesucces.

S'a isprăvit discuția mesajului. Majoritatea a obținut cel dintâi »succes« : proiectul de răspuns la mesaj a fost votat și proiectele opoziției au fost respinse. La votare s'a ridicat un codru de deputații guvernamentali votând pentru proiectul lor.

Încă însă aici guvernul a învins, nu se poate mândri cu acelaș succes la bilanțul zilei. Timp de două săptămâni de când vorbește, nu s'a discutat decât despre proiecte și nelegiuirile alegerilor. O discuție asemănătoare s'a văzut acum vre-o 15 zile după alegerile faimoase, făcute de Tisza și Leszenszky, opoziția decimată, intrată în parlament, a atacat guvernul cu mare furie pentru ilegalitățile prin care s'a creiat majoritatea de atunci.

Acum discuția a fost pare-că mai liniștită. Dar prin cuprinsul ei, nu a fost mai puțin gravă și dăunătoare majorității și guvernului. Nenumărate cazuri de ilegalități sunt înșirite de puțini oratori ai opoziției. Din partea partidului național au vorbit oratori, dnii Dr. Teodor Mihali și Ștefan C. Pop. În situația de azi, glasul lor a avut autoritate și mai mare. Lipsind de scenă mulți din ceilalți reprezentanți ai partidului național, mulțumită d-lui J. Leszenszky, oratorii aceștia au avut o sarcină și mai grea pe care au împlinit-o cu succes.

Bilanțul discuției nu poate fi decât o sentință de moarte morală a acestei majorități.

Născută din corupțiune, și din violarea legilor și din cea mai adâncă decădere a libertăților publice, ea nu poate avea simpatii și rădăcini nici în opinia noastră publică, nici în cea ungurească. Un sentiment de amărăciune și ură s'a îngrămădit în sufletele poporației de orice naționalitate și focul ce arde supt spuză va trebui să răsară din nou ca o flacără mare și mistuitoare.

Spre a slăbi impresia acuzelor compromițătoare ale minorității, majoritatea a aergat la un truc banal și ieftin. Prin oratorul ei de căpetenie, contele Tisza, a dat discuției altă îndrumare: a pus chestia națională pe tapet. Ideia »păcii« și »înfrățirii« a fost din nou lansată de acest om reprezentativ al oligarchiei reacționare și șoviniste. Am arătat pe ce baze false și nesincere încearcă contele Tisza să-și așeze pacea și cât de problematice sânt concesiunile ce ne făgăduiește în schimbul »păcii«.

Discursul contelui Tisza a fost o încercare. El a căutat de-o parte să producă între noi o diversiune, mormonă clerul înalt să intre cu el în tratative și să se preteze la o acțiune antinațională. De altă parte el a căutat să determine prin o argumentație sofistă și perfidă cercurile oficiale din România contra politicii naționale românești din Ungaria.

Constatăm în mod neîndoios că apucăturile aceste de o șiretenie naivă ale contelui Tisza nu au izbutit. Prelații români nu au dat contelui Tisza nici un răspuns, dovadă că nu vor să-și părăsească atitudi-

nea de rezervă și că recunosc în mod tacit că nu iei, ci partidul național ieste chemat a conduce afacerile de ordin politic. Numai dela doi prelați avem declarații pronunțate, din Sibiu și din Caransebeș, dar și glasurile aceste resping »pacea« propusă de Tisza ca fiind fără valoare practică și cuprind recunoașterea pronunțată a partidului național ca reprezentant al intereselor politice ale poporului nostru. Ziarul mitropoliei din Sibiu spune chiar că nici o comisiune de anchetă pentru soluțiunea chestiei naționale nu poate avea rost dacă nu cuprinde în rândul întâi pe deputații naționali.

Presa guvernamentală din România păru-se a șovăi o clipă după discursul contelui Tisza. Rezumatele telegrafice tendențioase, transmise din izvor unguresc, despre discursul — Tisza, au amăgit-o să creadă întâi că Tisza ar avea intenții sincere de împăcare. Presa ungurească începuse să jubileze. Dar bucuria i-a fost scurtă. Lumea din București s'a desmetecit repede. Sosind textul discursului, ori cine a putut constata cu ochii săi panglicăria pacifistă a contelui Tisza. În dosul ei se ascunde intenția sugrumării oricărei mișcări românești pe viitor, răscumpărată cu prețul unor »concesii« absolut derizorii și problematice. Ziarul oficial al guvernului român publică chiar azi o caracterizare a »marelui« discurs care înlătură pentru Tisza orice nădejde de aprobare din România.

Nesuccesul contelui Tisza se explică prin mijloacele greșite ce și-a ales. Nici unul din cei doi factori cărora s'a adresat nu pot

Scrisori din Paris.

Teatrul și teatrul contemporan. — Părerile lui Anatole France. — Dela Corneille până azi. — France despre dramaturgia modernă.

Locul în care trăim — și vorbesc mai ales de teatru — ar trebui numită epoca rampel. Nici azi ca în ziua de azi, teatrul n'a fost mai frecvent, mai fecund, nici odată el nu s'a bucurat de atâtea lavoare din partea tuturor. Autorii dramați sânt mai numeroși ca ori când; ei absorb toate genurile literare: Romanul, poezia, epica, sânt astăzi neglijate pentru teatru. Promovarea dramatică e foarte bănoasă și mulți artiști câștigă milioane pe urma ei.

În timp ce cită caracterizează însă teatrul contemporan. Publicul, o repetăm, acordă scenei multă atențiune ca ori când și cu tot entuziasmul de care dă dovadă, el pare nemulțumit de căderea lui nu e precisă, ea nu-și face loc în mod pozitiv și consistă mai mult într'un simț vag, penibil, ce nu se poate exprima lămurit. Publicul nu e satisfăcut de teatru, după ce are aparența; teatrul, cu toată rodnicia lui, nu reușește să-l adape sufletul dornic de comedie și de drame.

Care s'ar fi cauza acestui malaise, intelectual?... Este vinovatul: publicul care nu știe ce vrea, sau autorii dramatice cari nu sânt la înălțimea pe care mulțimea le încredințează? Este o chestiune penibilă și complicată; puțini artiști sânt aceia cari au riușit s'o rezolve. Caracteristic însă: cu toată predilecțiunea

noastră pentru teatrul modern, nici odată nu sântem mai fericiți ca după reprezentarea unei piese, a vre-unul autor vechiu și de mult clasat.

Și în fiecare zi așteptăm ca vre-un spirit mare și cu autoritate dintre cugetătorii contemporani să-și spună cuvântul în această chestiune. De mult așteptăm — dar în zadar. Acum puține zile însă acest important eveniment literar a avut loc. Și cel care a vorbit în numele atâtor obscuri, e nu mai puțin ca Anatole France, cel mai adânc, mai subtil și mai grațios scriitor al Franței în ziua de azi.

Interviul cu Anatole France a apărut în *Comœdia*. Credem interesant să traducem câteva pasagii importante din părerea exprimată de ilustrul scriitor.

După ce mărturisește toată iubirea pe care o poartă artei dramatice, care, a fost ilustrată modern de Eschyle și Shakespeare, Anatole France trage o linie dela teatrul din veacul XVII-lea și până la teatrul modern:

»Am avut în Franța, în veacul XVII-lea o minunată înflorire dramatică. Ce admirabil, uluitor și seducător e geniul lui Corneille! El a fost cel mai abil dramaturg și poetul cel mai bogat. În ce privește amploarea, varietatea și numărul stilului său, el este mai mare ca Racine, mai puțin abondent, mai sobru decât autorul lui *Athalie*. Sânt în operele lui Corneille perle de cuvinte și de ritmuri, cari fac deliciile noastre, după cum făceau și deliciile contemporanilor săi. S'a vorbit de retorica lui Corneille. Corneille nu e de fel retor. El e de o elocvență cerească și sponta-

nee și ajunge, fără efort, la lirismul cel mai pur.

»Și cu toate acestea, când compar geniul lui Racine, cu darul său de divinațiune care atinge miracolul, îmi dau seama ce imensitate îi separă. Cu Racine atingem perfecțiunea, culmea spiritului francez! Cât de greoaie și brutale ne apar eroinele lui Corneille pe lângă filințele pline de grație și de farmec ale lui Racine. Cât de bine exprimă Racine sufletul, tristețea lor, cât de adevărate le face, fără să recurgă la subterfugii psihologice, nici la avânturi oratorice. Numai inima lor vorbește, cu blânda și bogata înconștientă a pasiunii.

»Molière? Nu voi contesta nici o clipă grandezza lui, și cu toate acestea cu el începe decadența. El n'are nici armonia, nici gustul suprem al lui Racine, lui îi lipsește magnificența verbală și sentimentul eroic al lui Corneille. Un veac abea după Molière găsim iar un autor dramatic de rasă mare: Beaumarchais. Apoi vine romanismul și arta sa dramatică pretențioasă, vulgăra, umflată și discordantă. Teatrul lui Victor Hugo îmi apare ca o caricatură a caricaturilor. El parodiază totul, falsifică gesturile și sentimentele, acumulează antitezele, insultă bunul simț, rănește spiritul și umanitatea. Teatrul lui Hugo îi descurajează pe toți admiratorii săi cari știu să rămână clar văzători.

»Teatrul burghez al lui Augier, plessele cu teză și cu predică ale lui Dumas fiul încă displac. Un autor comic bunicele e Labiche, dar mediul pe care l studiază e de o banalitate dezasperantă.

»În ziua de azi, cu toată abundența de opere dramatice, autorii noștri nu renoesc nimic, nici

să conducă partidul, dimpotrivă partidul are toate mijloacele înrăuririi morale asupra lor. Arhiepiscopul care ar încerca o politică contra partidului, ar risca să se expună oprobriului public și și-ar pune în joc tot prestigiul și autoritatea persoanei și clerului său. Din un conflict dintre popor și biserică, bazele acestei din urmă ar eși slăbite și sguđuite și înverșunarea elementului mirean ar putea să ducă la efecte incalculabile pentru biserică.

De altă parte un guvern românesc care ar încerca să ne sacrifice guvernului unguresc, ar ridica toată opinia publică a regatului împotriva sa și credem că nu s'ar bucura multă vreme de roadele dulci ale puterii câștigate sau păstrate pe prețul acesta.

Din amândouă locurile, unde s'a adresat, contele Tisza a primit prin urmare și a trebuit să primească un refuz categoric. Presa ungurească și după ea cea evreiască din Viena poate să-și mai amăgească cititorii câțva timp cu aparența unui succes pentru Tisza, noi însă cari urmărim acțiunea de aproape, vedem lucrurile așa cum sânt. Intriga ce s'a urzit s'a rupt și minele suterane ce s'au pus partidului național nu au explodat. Acțiunea de împăcare a eșuat cu desăvârșire, și cu toate aparențele contrare, partidul național a reputat o nouă biruință.

Era firesc să fie așa. Partidul nu-și hrănește existența dintr'o minciună, el nu-i o alcătuire moartă și meșteșugită, cum vor dușmanii lui să facă să se creadă. El răspunde unei nevoi reale, e un organism viu și cine vrea să încerce soluția chestiunii noastre, nu poate să nesocotească partidul, nu-l poate ocoli și înlătura ci trebuie să încerce soluția prin el și cu ajutorul lui.

Sântem deci la sfârșitul unei noi încercări de împăcare, la capătul unui nou nesucces pentru guvern. Se va mai scrie, se va mai vorbi de el, dar în fond acțiunea asta politică e isprăvită și înmormântată.

subiectele lor, nici concepțiunile ori tehnica lor. Ei lucrează veșnic după acelaș calapod învechit. Mărturisesc că mi place teatrul lui Henri Lavedan. Cel mai mare autor dramatic din zilele noastre e, după părerea mea, Paul Hervieu care excelează în arta de a face să țîșnească pasiunile și de a le confrunta.

Anatole France mai vordește după acela de influența exagerată ce se acordă teatrului asupra moravurilor. Scriitorul francez crede, din potrivă, că spiritele cele mai libere din toate timpurile au fost în totdeauna sacrificate hipocriei sociale. Scriitorii de teatru au fost oricând puși supt tutela publicului. Molière de pildă a fost, fără îndoială, spiritul cel mai degajat de erorile și fățarnicia veacului său. După câte știm din viața sa, el a fost un ateu îndârjit, foarte tolerant față de rătăcirile simțurilor și revoltele spiritului.

Cu toate acestea, citiți cu atențiune »Tartuffe«. Piesa aceasta e opera unui om de geniu, care a fost întotdeauna un supus perfect al marelui rege...

Cam acestea a spus, în rezumat, Anatole France, despre teatru. Și acestea nu sânt păre-

Fără a fi contribuit din parte-i la acest rezultat, partidul național a reputat totuși o biruință, arătând că este neînlăturabil și dovedindu-și soliditatea naturală a temelii-lor pe cari e așezat. Situația lui, bazele lui morale s'au întărit chiar fără conlucrarea lui, prin faptul singur al existenței sale.

Iar potrivnicii noștri ar putea să scoată un nou învățământ la capătul acestei încercări: că pentru soluția chestiei naționale alfa și omega, începutul și sfârșitul e la partidul național și fără de el nu se pot obține decât cele mai strălucite — nesuccese.

Și îl vor scoate, dacă vor voi, iar dacă nu — paguba nu poate fi a noastră.

»Pacea cu naționalitățile«. Chestiunea naționalităților a ajuns obiect de discuție serioasă nu numai în parlament, ci și în presa ungurescă. Câți chemați și nechemăți, toți oferă câte-o »soluție« și nu dovedesc decât că habar n'au de chestia noastră națională.

În numărul de Vineri al clericalului »Alkotmány« un oare care Zilahi Szöcs Géza publică un articol despre »Pacea cu naționalitățile«, în care vorbește numai de noi românii și pornind din plângerea rostită de domnul Dr. Mihali în discursul său parlamentar că »orice am face noi, sânt unii cari nu ne slăbesc din epitetele de trădători de patrie« constată:

»Și într'adevăr sînt între romîni oameni cinștiți și de încredere. Amintesc spre pildă pe învățătorul gr. ort. român din Lugoj Gheorghe Joandrea, care la 8 Aprilie a rostit un discurs patriotic despre Széchenyi István. Acest om care de ani de zile luptă fără preget pentru înfrățirea romîno-ungurescă e vrednic de recunoștința fiecărui ungur. Astfel de bărbat a fost în trecut distinsul publicist... Cesar Boliac și e în prezent... Fabius Rezei, unul dintre conducătorii Ungariei de sud și sprijinitorul oricărei acțiuni patriotice, și un astfel de bărbat e înaintea tuturor dl Dr. Emil Babeș, distinsul autor al »Diagnozei«... etc.»

Joandrea... Cesar Boliac... Fabius Rezei... și Dr. Emil Babeș!

Rezolvirea chestiei naționalităților a ajuns în mâinile cele mai competente. De-acuma putem dormi liniștiți!

rile primul venit. Negreșit că ilustrul scriitor nu vorbește decât de teatrul francez, — altfel ar fi pomenit de Goethe, avînd în vedere profunda admirație cu care vorbește el totdeauna despre luminosul geniu germanic.

Și în părerile sale despre teatrul francez, ne permitem să credem că autorul lui »Thals« nu vede cu obișnuita-i claritate. Părerea pe care o împărtășește în privința lui Molière (egalul lui Shakespeare și Goethe) nu poate fi părerea tuturor. Trecînd la teatrul contemporan, credeam că acest teatru nu trebuie judecat cu atîta severitate, cînd trăește în veacul nostru Edmond Rostand, care, orice s'ar spune, el e cel mai mare autor dramatic pe care l-au avut francezii dela clasici, — și de care, colegul său dela Academie nici nu pomeneste. Nu pomeneste France nici de un alt dramaturg de mare talent, Georges de Porto-Riche. Iar întru cât privește pe Brieux, părerea lui France nu e de loc acelaș cu sgomotoasa părere a englezului Bernard Shaw.

Tristan.

D. N. Iorga despre cuvîntarea de d. St. C. Pop. »Neamul românesc« serie la numărul său din urmă: »Oricine va recunoaște că cursul ținut de d. Ștefan C. Pop în parlament din Pasta are o deosebită valoare.

Deputatul român a început cu o conștientă care a impresionat pe dușmani: cu acțiunea susi Deak, marele Deak al maghiarilor, a înfrîntul Ungariei create de dînsul în timpul actual cu totul alfel decât fi antropical zugrăvitorul groful Tisza.

Ocupîndu-se de România, pe care zice că o lăudase cu perfidie, cerîndu-i să iasă din pe care o recomanda d. P. P. Carp, d. Pop relevat că nu odată acea Romînie, de »programele« cărela, — ce termin jignitor de peștele — se făcea a se bucura adevăratul peștel venului unguresc, a fost părăsită, în momente foarte grele, ca în acela al pierderii Basarabiei de prieteneasca diplomație austro-ungară.

Și, în sfîrșit, vorbitorul a dat la lumina loșii electorale de care presa nu se ocupase acum. Cine ar fi putut auzi fără indignare vestea țărănilor pe cari administrația țării unul câte unul, îl »osăndește la moarte, cînd pe călău și-l »iartă« apoi în schimbul țării țel că vor vota pentru candidatul guvernamental.

Pentru că aduce fapte nouă, de o mare valoare în lupta ce poartă dincolo românii, salutăm bucurie acest inimos și substanțial discurs.

Astfel vom face să crape beșicile de sărăcie ale Bismarkilor maghiari!

Volnicii în Făgăraș. Joi s'au prezentat înaintea judecătorului de instrucție Brașov 13 romîni fruntași acuzați că cântat, în congregația dela 25 Mai, »Deșteaptă-te Romîne«. Au fost citați dîmblăcob Macaveiu, vicar, I. Borzea, protopop, Trandafir Dragomir, Arpașul înf., Cornea, Ileni, Ion Fulicea, Șirca-veche, Moise Brumboiu, Toh. v., Ioan Băncuș, Viștea superioară, Alex. Șerban și Gheorghe Vasu, Voila, Alexandru Bugner, Neațrom, Emilian Algea, Veneția înf., Dr. Pescu avocat și Dr. Nicolae Boleaș, candidat de avocat în Făgăraș, — afară de doi toți preoți.

Interogatoriul a fost scurt: cei cari au luat parte la congregație au mărturisit o mîndrie că au cântat imnul nostru, celălalt au regretat — de-a nu fi luat parte la această frumoasă manifestație romîneasă.

»Tribuna« nu greșește. Supt titlul »Tribuna greșește«, organul mitropoliei romîne greco-ortodoxe publică următoarele șire:

»Reproducîndu-ne articolul de fond din numărul de Luni, în care află declarații energice și pe deplin mulțămitoare, — »Tribuna« crede că am propus guvernului convocarea unei anchete cu excluderea deputaților naționaliștilor. »Tribuna« greșește. La așa ceva nu am gîndit, ci ne-am gîndit la o anchetă, care să facă parte și deputații naționaliști, mîni, după ce reprezentanții legali de astăzi poporului român din patria aceasta ei sînt.

Constatăm că »Tribuna« n'a greșit pentru că în articolul reprodus de noi »Tribuna« scrie:

»Dacă pentru ajungerea la această înțelegere contele Tisza nu vrea să înceapă pertracții deputații naționaliști romîni, atunci mijlocul de convocarea unei anchete, la care să fie invitat nu numai arhiepiscopul romîni, ci și fruntașii maghiari de al poporului etc...«

FABRICA DE OBLOANE JALUSINE DE ESSLINGEN CONTRA KAZELOR SOLAR SI STORURI

RONA ERNŐ BUDAPEST TELEFON 23-85

IZABELLA UTCZA 47. TELEFON 23-45.

bucurăm însă că am dat prilej »Tel. să revină asupra articolului său să scrie nedumeririle ce vor fi mai între români în ce privește răspunsul al celor din jurul lui — la apelul Tisza.

din România despre discursul lui »Independența română», organul francez al român, scrie:

română continuă cu comentariile asupra conțelului Tisza. Se poate zice că la a tratat rău. Fără îndoială nu pen- dori toți, în mod sincer, ca între ro- Ungaria și ungurii să se ajungă la o ală, ci pentru că în general se crede aparențele conciliațiunii contele Tisza o politică șovină, care face cu ne- păcea pe care ar vrea s'o restabilască. au întrebă presa română: Dacă Tisza nu trateze cu partidul, adică cu șefii parti- țional-român, pe cari li denunță ca tră- cu cine vrea să trateze? Cu clerul supe- țică cu Mangra? Dar însuș »P. Lloyd» a îndoiată autoritatea acestui prelat și a de categoria lui! Bine a observat d. de C. Pop în răspunsul său dat conțelui Francisc Deak a tratat bine cu naționali- țică ca prin aceasta să și fi pătat devota- țică patulotic.

(liberal) scrie: «Mărturisim că prețul cere (desnaționalizarea românilor din un- pentru convențiune e prea mare. Noi so- împotriva că importanța Regatului liber țică rezidă hiar în mlaonele acestea de cui ne înconjoară. Dacă ungurii ar fi de cuminiți să înțeleagă Interesele lor, ar dezvoltarea națională și culturală a fra- țică de peste munți».

contra rușilor. Pretutîndeni între țică mai ales în Galiția se serbează. ani- țică de 500 de ani a luptei Grunwald în anul țică polonii au biruit oastea tâmplarilor țică Aniversara este un prilej pentru mari țică naționale polone. În Cracovia și țică au loc mari serbări comemo ative. Par- țică mărțiale corporative și deputații slave. țică au trimis de asemenea o deputațiune de țică persoane, în frunte cu un vrednic repre- țică al rasei lor: Nagy György.

Cracoviei, Dr. Leo a fost anunțat de țică culturală neo-slavă din Petersburg că țică dela societate o adresă prin care va fi țică prilejul serbării Grunwald Dr. Leo a țică însă că nu va permite să se citească o țică unită din Rusia. I-s'a obiectat că în ca- țică societatea neoslavă nu va trimete la țică deputațiune, Dr. Leo a răspuns:

mai bine Nu dorim și nici nu credem țică ca o deputațiune rusă să vie la țică mirăm de declarația dlui Dr. Leo. E lucru țică polonii nu pot erta rușilor asuprairea po- țică Rusia și nu vor să știe de pansla- țică la noi se mai găsesc oameni cu ve- țică ruginite cari vor să ne mai sperie țică panslavismului, spre a ne convinge țică să ne lăsăm maghiarizați.

area dlui de Kiderlen-Wächter. Dom- țică Kiderlen-Wächter a părăsit alaltăieri Bu- țică pentru a merge la Sinata de unde la în- țică săptămânei viitoare va pleca la Berlin. La țică d. Kiderlen va lua în primire noile țică țică în ministerul afacerilor străine. țică va întoarce în țară în cursul lunet Sep- țică pentru prezenta a M. Sale, regelul scrisoarea țică fost rechemat. Noul ministru al Ger- țică Dr. Rosen, va sosi la București la în- țică lunet Octomvrie.

Audiența lui Khuen. Din Ischl se te- legrafiază: Maj. Sa a primit azi la orele 12 în audiență pe ministrul-președinte ungar contele Khuen-Héderváry. Audiența a durat aproape o oră.

Contele Khuen Héderváry a comunicat a comunicat Maj. Sale demisia banului Croației, propunându-i să n'o primească Maj. Sa a aprobat propunerea premieru- lui său.

După amiazi, contele Khuen s'a întors la Viena, de unde a plecat la moșia sa din Hédervár.

Răvaș de pe Câmpie.

Cum stăm. — O Reuniune a femeilor din Câmpie. — O comună vrednică.

Abla se va găsi un ținut locuit de români, de- spre care să se vorbească așa de puțin și să se scrie și mai puțin, ca despre Câmpie. Se părăn- dează serbări frumoase prin diferite centre cul- turale mai însemnate; artiștii noștri chiar acum fac un turneu prin mai multe orașe, procurând momente plăcute inimilor românești. Dar Câm- pla rămâne tăcută și rece. N'o ațerează viața frumoasă românească din alte părți și nu se prea însuflește pentru lucruri mari, ideale românești. Poate vor contribui la aceasta și împrejurările în- tre cari se află acest ținut, căci e ferit de orașe mai mari, e lipsit de lucruri mai însemnate și n'are locuri pitorești ori istorice, cari să atragă interesul turiștilor și atențiunea bărbaților de știință.

Dar va contribui la tăcerea ce stăpânește Câm- pia și lipsa de conducători, precum și puținul interes al conducătorilor ce se par că sânt. Cei cari ar putea să facă ceva, să deie un impuls pentru o mișcare în toate direcțiunile, se par de tot preocupați de afacerile lor particulare. Iar acel puțin, cari ar voi să lucreze mult, fiindcă n'au un conducător, care să le deie direcțiunea și în jurul căruia să se grupeze pentru a se sprijini împrumutat, plănuesc numai să ajungă la un re- zultat.

Asfel orice mișcare ce ar voi să se înceapă, — se poticnește. Și paguba e mare, căci păgu- biște inteligența, care n'are prilej să se cunoască cum se cuvine și păgubește poporul, cărula nu i-se pot da sfaturile de cari are trebuință.

S'ar putea aduce, ca mijloc de activitate des- părțămintele Asociațiunii. Ei dar e puțin interes- ul și față de acelea. Proprii ale Câmpiei sânt cu deosebire două despărțăminte: a Ludoșului și al Mociului. Și cu deosebire cel dela Mociu, se pare că stă de tot rău. Nici chiar comitetul nu-și poate ținea în ordine ședințele, pentru că mem- brii din comitet nu vreau să participe la ședințe. Apoi cu atât mai puțin pot să succeadă adună- rile generale. În anul trecut, ori unde s'a oferit să se țină adunarea, nimeni n'a voit s-o pri- mească. În urmă totuși s'a ținut în Mociu, dar afară de directorul despărțământului, care ar lu- cra foarte mult pentru despărțământ, dacă ar avea cu cine, de preotul din Mociu, un om foarte harnic și cu inimă adevărat românească, de preotul tină din Sovat, care atunci s'a în- scris ca membru și de câțiva tineri, absolut nimeni n'a mai luat parte! Așa încât, pentru a nu se da de rușine înaintea poporului, adunat în nu- măr mare și care aștepta cu mare dor pe d-nii de român, să-l audă vorbind și să primească dela ei sfaturi folositoare, — a trebuit să se schimbte trebile și să se țină prelegeri popo- rale.

Când astfel stăm, nu trebuie să ne mirăm, că nici scrieri, cari să vorbească despre Câmpie nu aflăm; că domnul Silvestru Moldovan în »Tara noastră» nu amintește nimic despre Câmpie; și nu trebuie să ne mirăm că dl Iorga când vine

și cutieră întreg Ardealul — Câmpia o încun- jură.

În toate ținuturile locuite de români și în toate orașele în cari palpita măcar o scântee de viață românească, se găsesc pe lângă alte societăți și câte o reunune de femei. În Câmpie așa ceva nu aflăm. Mai în anul trecuți dna Maria Cupșa din Feldioara, adusesse chestia în discuție, dar fără rezultat. Cu toate împrejurările de pe câmpie, o reunune a femeilor române ar ajuta foarte mult.

Petrecerile cu joc și așa sânt rare, iar micile conveniri sociale și mai rare. Când ar fi o reu- nune de femei, aceea ar putea organiza fru noase petreceri, într'adevăr românești, căci începutul fiind din partea femeilor, hotărâri ar avea înflință și asupra bărbaților, pe cari li-ar mai scoate din letargia lor.

La acele petreceri doamnele și d-șoarele să se prezinte numai în costum național, prin care s'ar păstra portul românesc și s'ar da un indemn și țărăncelor române să și lubească portul și să nu l înloculască cu tot felul de motive străine și urite.

Acea reunune pe lângă o conducere înțeleaptă, ar putea să înființeze și o școală de cusătorie și croitorie în care fetelor de țărăni să li se dea in- strucțiua trebuincioasă.

Pe lângă aceea din când în când ar organiza câte o expoziție de lucruri de mână și lucrurile mai frumoase le ar premla. Prin aceasta femela română ar câștiga dragoste față de lucru. Și-ar face ea însăși veșmintele trebuincioase și n'ar mai alerga pe la jidovi, cumpărând cartoane scumpe, dar slabe și urite, cum durere se în- tâmplă pe Câmpie, unde portul este așa de cor- cit, că nu-l mai cunoști, iar luxul s'a încuibat și el adânc.

Și câte zile frumoase și indemnuri nobile nu s'ar mai putea da țărănilor de pe Câmpie prin- tr'o Reuniune de femei!

Este o îndreptățită dorință, ca acest vis fru- mos să se întruchipeze. Și năcăjduim că doam- nele cu multă dragoste pentru tot ce e româ- nes; cum sânt d-na Maria Cupșa, din Feldioara, d na Dr. Dan, din Mociu și d-na Virginia Bo- zac, din Sâmbotelec, vor face începutul și izbu- tind să și realizeze acest vis până acum nelm- plinit.

Pe lângă toată tăcerea ce stăpânește în gene- ral Câmpia, totuși este câte un punct care se ridică și în care fără zgomot se lucrează mult, făcându-l astfel cel mai vrednic și bună pildă de urmați. Acest punct, care se înalță peste cele- lalte e Sâmbotelecul de Câmpie.

E o comună mică, abla sânt câteva zeci de case, toate românești, dar totuși au biserica frumoasă și așa de grijită și curată, cum rar poți să mai vezi, iar școala încă o susțin cu multă vrednicie, căci sânt conștiinți, că fără școală românească ei nici n'ar mai putea să mai tră- lască. Poporul e înțelept, bun și harnic, căci are conducători vrednici. Având în frunte pe părintele Ioan Bozac și învățătorul Iuliu Ger- man, într'adevăr poți să faci minuni cu un po- por. La indemnul lor sătenii au înființat un mic fond cultural, care astăzi se urcă la mai multe sute de coroane, tot din contribuiri bene- vole și din care se vor acoperi cheltuelile de înfrumșetarea bisericii și provederea școlii cu toate celea trebuincioase. Se lucrează chiar și pământuri în parte, din cari venitul larăși se dă pentru acest fond, iar colecta în Dumineci și sârbători încă să urmează cu mult zel.

Sânt puțin, cari să nu știe scrie și ceti, — și chiar și acela, bătrâni, rămași din alte vremuri, căci cei tineri toți ș'u. În fiecare an se predau mai multe piese teatrale populare, la cari popo- rul ia parte cu multă dragoste și la cari pe lângă folosul moral foarte mare, este totdeauna și un folos material, care acum iarăș se adaugă la micul fond cultural.

Fericită comună și vrednică pildă pentru alte comune din Câmpie! I. Câmpian.

Centru cumpărare cel mai bun magazin e a lui suc. EMMER FERENCZ Weismayr Ferencz Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Liceul român din Rădăuți.

Știrea, că după o muncă de ani de zile se împlinește în sfârșit una din justele dorințe ale românilor rădăuțeni și în general ale românilor din Bucovina, că dela toamnă se va deschide o clasă paralelă română pe lângă liceul din Rădăuți, căreia îi vor urma treptat altele până la completarea cursului inferior, a umplut de bucurie sufletul nostru. Rezolvarea chestiunii acestela are o însemnătate dublă. Mai întâi era o necesitate imperioasă crearea unui liceu român în centrul românismului bucovinean. Districtul Rădăuțului e cel mai mare și mai populat district românesc. Aici avem o serie de comune mari, ca Vicovele, Frătăuți, Horodnicele, Bilca, Marginea, Straja, Volovățul etc., a căror populație e și în privința materială mai bine situată decât a altor districte. Avem în district o serie de școli primare superioare cu câte 4, 5 și șase clase; multe sate au câte două și trei școli. Și cu toate acestea numărul elevilor din districtul Rădăuțului pe la licee și școlile din țară e minimal. Despre cei ce învățau la Rădăuți nici nu mai vorbim, căci numărul lor e dispărent și era un fel de protest la adresa stărilor insuportabile, create nouă în acest district.

Dar nici la celelalte licee din țară nu se prea îmbulzeau Rădăuțenii; vre-o 50 maximum vor fi fost la Suceavă și alți 50 la Cernăuți și dacă mai punem 50 împrăștiați în alte părți, ceea ce-i aproape prea mult, iacă avem marele număr de 150 cari îl dă districtul Rădăuțului nu anua, ci în perioade mari. Situația trebuie să se schimbe. Rădăuțul singur e în stare să ne dea anual dacă nu mai mulți, apoi de sigur 50 de elevi, dar satele din apropiere ca Horodnicele, Buria, Bădeuțul, Satul mare, Frătăuți, cari sunt supt păreții Rădăuțului. Cea mai imperioasă datorie ce-o avem de împlinit acuma e să populăm clasa română, așa, ca la toamnă să începem cu două clase deodată. Astfel pe de o parte vom face dovada, că acest liceu cerut de noi cu atâta stăruință a fost o necesitate reală, izvorită din situația lucrurilor, iar pe altă parte vom contrabalansa mulțimea străinilor, mai ales a jidanilor cari absolvă an de an cu droa și ne iau locurile noastre de supt nas. Și aici intercalăm o paranteză. Să nu se sperie nimenea de strigătele prefăcute ale jurnalelor ovreești, că creem un proletariat cult, care va fi o calmitate pentru țară, căci numărul nostru în școlile secundare e de două ba de trei ori mai mic decât al jidanilor, cari sunt mai puțini la număr și sunt veniți din lumea largă și cu toate aceste ei se grămădesc într'una la școli. N'am putut culege încă datele necesare relative la numărul jidanilor cari au trecut bacalaureatul în anul acesta. Se va vedea atunci, că numărul abiturienților lor ține cum-păna numărului total al abiturienților creștini.

Și tot așa-l și la examenul de admitere în liceu. Te crezi în Palestina când te rălăcești prin coridorul unui liceu din țară. Pentru al noștri este încă loc. Numărul funcționarilor noștri de toate categoriile e dispărent; comercianți, industriași și meseriași școlii n'avem de loc, așa că n'avem nici o temă că n'ar afla ocupație după absolvire.

Ceea ce e acuma necesar și o accentuăm în deosebi, e ca la toamnă să se prezinte cât de mulți elevi și bine pregătiți. Lucrul acesta e de mare importanță pentru viitorul acestor clase, atât

numărul cât mai ales pregătirea, căci ni se comunică dela Suceava vestea tristă, că acolo s'a prezentat o serie de elevi foarte slab pregătiți. Noi trebuie cum am mai zis, să facem dovada, că liceul român din Rădăuți a fost o necesitate.

Redeschiderea claselor române dela liceul din Rădăuți a fost și o chestiune de demnitate națională, căci fără să ne atingem de cineva, trebuie să spunem, că starea de până acuma era o rușine pentru noi, o palmă morală aplicată pe obrazul nostru. Se cuvine să fim mulțămitori deputaților noștri, în primul rând deputatului Rădăuțului, dlul Teofil Simionovici, pentru munca depusă întru realizarea acestui vechiu și îndreptățit postulat național.

»Patria«.

Ion Slavici.

Este aproape o lună de când am primit dela d. Ion Slavici un articol de răspuns la întrebările ce i pusesem pe timpul sinodului de Paști. Cerusem să ne dea o lămurire hotărâtă asupra bănuelilor ce se răspândiseră în jurul persoanei sale și avusem nădejdea fermă că d. Slavici le va respinge numai decât. Așa târziu, după două luni aproape d. Slavici ne-a trimis un răspuns. Mărturisim că am rămas uimiți de cuprinsul lui și am crezut că sântem datorii cătră reputația d-lui Slavici însuși a nu-l publica.

A trecut iarăși o lună de atunci și — printr'o concidență ciudată — d. Slavici își publică răspunsul puțin după discursul contelui Tisza, în »Telegraful Român«. E o mărturisire de credință pe față pentru politica părintelui Mangra. Aceasta e senzația scrisorii și un eveniment nu atât pentru politica noastră cât pentru mișcarea noastră intelectuală și literară. Căci d. Slavici nu mai este azi, cu toate deseale articole publicate până bine de curând, un factor politic la noi, ci reprezintă numai o autoritate literară și intelectuală, un capital moral pentru viața noastră publică.

Dar să vedem motivele pentru cari d. Slavici a luat hotărârea sa.

Publicist cu un trecut binecunoscut în Ungaria, dar azi cetățean al statului român, care întreține cele mai bune relații cu monarhia Austro Ungară, eu nu puteam să nu aprob pe un amic, care și pusese candidatura ca sprijinitor al guvernului țării sale. Recunoaștem că a adus o mare jertfă puindu și candidatura, ca să recucerească un cerc electoral stăpânit timp îndelungat de un aderent al lui Justh, dar trebuie să admit, că atât ca vechiu »Tribunist« și ca om cu legături întinse și în România, cât și ca purtător de grijă al unei diecese bătute de toate vânturile, în împrejurările date, era dator să aducă jertfa aceasta ca act de deferență față cu monarhul său.

Noi în argumentația asta a domnului Slavici vedem o nouă probă pentru vechiul adevăr că cea mai puternică inteligență și cel mai strălucit condei decedează dacă servește o cauză nedreaptă. Căci vă puteți închipui o argumentație mai slabă și mai șubredă ca asta? Va să zică domnul Slavici ca supus român nu putea deci re-

proba pe un prieten care își pusese candidatura spre a sprijini un guvern, amic guvernului țării sale. Mărturisim că aceste înalte rezonuri de diplomație ale domnului Slavici ne par comice. Dacă domnul Slavici ar fi desaprobat pe amicul său, atunci relațiile diplomatice dintre guvernul român și cel austro-ungar s'ar fi încordat, după cât reiese din argumentația asta. Cine știe, putea să se nască o ruptură fatală, poate chiar un război! Și toate astea pentru că dl Slavici ar fi îndrăznit să desaprobe pe părintele Mangra!

Am admite bucuros asta, dar vedem că sânt încă multe mii de români, sperăm chiar milioane de supuși ai României cari îndrăznesc să nu aprobe, ba chiar să atace pe părintele Mangra, ba au criticat în întruniri publice și guvernul unguresc și totuși războiul, până azi, nu s'a declarat. Dimpotrivă însă cu toată aprobarea pe care d. Slavici a acordat-o părintelui Mangra, ticălosul loc de guvern unguresc nu a încetat persecuțiile sale contra noastră.

Și invers, e păcat că d. Slavici nu și-a publicat mai curând aprobarea pentru Mangra, căci, cine știe, dacă d. Khuen și J. szenszky aflau înainte de alegeri, nu se dau la atâtea abuzuri electorale, nici chiar în cercul Ceica!

Iată la ce absurdități ajunge un om cu mintea atât de logică și clară ca d. Slavici când e nevoit să susție o cauză nedreaptă.

Dar d. Slavici aduce și alt motiv.

Acuma, zice dânsul, când în Ungaria s'a constituit un guvern care nu e impus de vre-unul din partidele combătute de noi, el rădă din voința împăratului, noi cellalți, putem să spunem că nu avem încredere nici în acest guvern. Părintelui Mangra însă în pozițiunea în care se afla, și cu trecutul pe care-l avea, nu-l rădă decât să dea guvernului sprijinire necondiționată.

Cine spune asta? Unde există o poruncă că un om în situație bisericăscă trebuie să sprijinească guvernele, fie și numite de împăratul? Atunci ce i-ar scuti și pe cellalți slujbași ai bisericii, pe protopopi, preoți și pe dascălii cei din urmă de datoria de a sprijini guvernul?

Și cine spune că guvernul acesta »nu e impus de vre-unul din partidele combătute de noi?« Nu combatem noi orice partid care continuă vechea politică de maghiarizare, mai ales când se menține cu atâtea ilegalități și vieți românești jertfite de slujbașii lui, după ordinul guvernului mărturisit de însuși contele Tisza. Dacă guvernul nu va fi de bună credință, zice d. Slavici, părintele Mangra nu poate fi vinovat. Nu poate fi vinovat pentru asta, dar cine-l sprijinește să-l sprijinească orbește, încă imitându-l de a se convinge dacă e sau nu de bună credință? Dacă nu-i cerem să se expună, puteam să așteptăm dela dânsul măcar rezerva de mai înainte.

D. Slavici spune apoi că nu-i poate cere nimeni să se desfacă de un prieten cu care a avut legătură de 40 de ani, căci atunci i-s'ar putea cere să se despartă și de copila și nevastă.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și consistă din 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conforma tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului și în provinciile la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la

de falsă și șubredă argumentația
nici ne mai oprim asupra ei.
cel mult să o obiectăm că se
părinți și soți cari se leapădă de
de copii sau soții lor când ace-
seca calea cinstei.

mai discutăm cu d. Slavici, căci
dar. Argumentele sale sânt atât
și șubrede, încât prin iele d. Sla-
vici se așteaptă altceva: că nu argumen-
produs atitudinea de azi, ci atitu-
a chemat, a tras de păr argu-

Slavici ne părăsește, căci vrea să re-
și nimeni nu-l va opri, ci-i vom
mult un: *D-zeu să-l ierte!*

Discuția indemnității.

Ședința de Sâmbătă a Camerei. —

Discuția indemnității, dl deputat Dr.
C. Pop și-a ridi at d'n nou cuvântul
a combate acest provizoriu bugetar
nu e preliminară nici cea mai mică
pentru scopuri culturale românești.
câșoanele plătite de cetățenii români
un ban nu se dă pentru sprijin-
stituițiilor noastre culturale.

din urmă teatre ungurești din pro-
au subvenții de mii, la noi nici mă-
«societatea» nu primește nici un ban...
C. Pop a vorbit, ca de obicei,
și energetic.

Ședința ședinței un deputat și-a ex-
intr-o interpelare, îndrumările sale
votului universal plănuite de gu-
— pentru a primi un răspuns și mai
precis.

e prezdată de vice președintele Kabos
După aprobarea sumarului ședinței tre-
într-o ordine de zi.

Discursul dep. Șt. C. Pop.

C. Pop: Cea mai importantă chestie ce
sunt preocupate e chestia naționalităților,
careia se cere concursul nu numai
bărbați de stat, ci a țării întregi. Cât
sunt de sărăcite sunt cuvintele lui Hányi care a zis
ce va rezolvi chestia naționalităților poate
sărac al doilea Intemeietor al Ungariei
(1848-49). Când însă vine un bărbat de stat
Tisza și vorbește despre noi ca despre
naționalitate...

Rog pe dl deputat să rămână în

C. Pop: Mă refer numai la discursul cari
sunt aici (Sgomot). Dovedește cu citații
istoriografii unguri că noi românii sânt
național autohtoni ai acestei țări.

ocupă apoi cu discursul contelui Khuen și
de declarațiile lui despre votul universal,
trebuie să pună pe gânduri pe toți ade-
reforme. Combate apoi proiectul
indemnitate, fiindcă în acest proiect nu
se promovează cultura ungurești s'au
sume. Deak a socotit întotdeauna ne-
să fie sprijinite și instituțiile culturale ale na-

Și acele!

C. Pop: În guvernul acesta nu putem să
credem nici din alte motive. În campania
de dl Dr. Aurel Vlad a voit să țină o
și-a fost oprit de jandarmi.

Szterényi I: Vorbește despre indemnitate!

C. Pop: Vreau să motivez pentru ce n'a-
credem în guvern! De altminteri dela

da, omul negustoriilor, nu primesc nici o lecție
(Sgomot).

Preș: Vă rog, domnilor deputați, să nu între-
rupeți pe dl orator.

Șt. C. Pop: Jandarmii au săvârșit cele mai
marle atrocități. Nu a fost comună în care să
nu fi siluit alegătorii noștri. Înșiră mai multe ca-
zuri în cari jandarmii au împușcat asupra popo-
rului. (Sgomot. Protestări. Preș sună).

O voce: Adresează guvernului o interpelare.

Șt. C. Pop: Pentru a nu lungi seșunea, pro-
fit de indemnitate pentru a descoperi acum mișe-
liile jandarmeriei. (Sgomot). Alegătorii români na-
ționali pretutindeni au fost prigoniți, preoții no-
ștri au fost împiedecați să comunice cu credin-
cioșii lor. Toate partidele ar trebui să dea mână
de ajutor pentru a pune capăt unui sistem ad-
ministrativ nenorocit. La noi în Ungaria fiecare
pretore se crede cel puțin Țar muscălesc. (Sgo-
mot). Nu primește indemnitatea.

Discursul lui Lukács.

Lukács L. (ministru de finanțe) ia apărarea
proiectului de indemnitate și roagă Camera să-l
aprobe, fiindcă interesele mari ale țării cer înce-
tarea stării de ex-lex.

Szterényi I. (fost secretar de stat) polemi-
zează cu contele Tisza și apără politica econo-
mică a coșliței și mai ales sistemul de încura-
jare al industriei prin subvențiuni.

Incheie cu declarația că primește proiectul de
indemnitate.

Györfy Gyula (justițist) vorbește contra pro-
iectului.

Interpelare în chestia votului universal.

Se trece la interpelări.

Sümegei Vilmos interpelează în chestia falsi-
ficării articolelor alimentare.

Frey János interpelează în chestia unor abu-
zuri ce le săvârșesc, în dauna statului, antepre-
norii căii ferate Füzf Kirchen Báltaszék.

Kovács Gyula (partidul țărănist) inter-
pelează în chestia votului universal, fiindcă
nu l-au mulțumit declarațiile contelui
Khuen. Actuala lege electorală e învechită
și revizuirea ei e o necesitate imperativă.
Trebuie să ajungă în Cameră cât mai în
grabă adevărații reprezentanți ai poporului,
ca ei să hotărască în chestia autonomiei va-
male a băncii naționale.

Recunoaștem că la alcătuirea acestui pro-
iect de reformă electorală trebuie să se
țină seamă de anumite îngrijorări patriotice,
dar numai câtă vreme nu se împotrivesc
cu principiile democrației. Cere să se ex-
mită o comisie de 21 membri care să pre-
zinte camerei un proiect de lege.

Hieronymi răspunde în lipsa ministru-
lui-președinte Khuen. Dl ministru-președinte
a declarat ieri că în curind va prezenta ca-
merei proiectul în chestie. Dl interpelator
a recunoscut și el că la alcătuirea lui tre-
buie să se ție seamă de anumite îngrijor-
ări patriotice. Prin urmare nu trebuie să
ne pripim.

Nu aprobă exmiterea unei comisii de 21,
fiindcă nu e nici necesară nici de folos.
Guvernul va ști să-și facă datoria.

Sârșitul ședinței.

Preș. consultă Camera dacă ia la cunoștință
răspunsul guvernului.

Szterényi: Rog să se constate dacă dnii
deputați sânt în număr (Se constată că sânt de
față 101 deputați).

Se provoacă la votare și răspunsul guvernului
și e luat la cunoștință cu mare majoritate. Pen-

tru propunerea lui Kovács volează numai 8
înși.

Ședința se ridică la orele 2 d. a. Ședința vi-
toare Luni.

Din Bihor.

Românii în gimnaziul din Oradea-Mare.

În anul 1905 am publicat în «Răvașul» din
Cluj sub datele statistice aflătoare în programa
gimnaziului superior rom. cat. al călugărilor pre-
monstratenși din Oradea-mare, și privitoare la
progresul și alte referințe ale tinerilor români, pe
cari împrejurările li silesc a cerceta aceste școli.

În anul acesta încă am dat de o programă a
gimnaziului amintit, de pe anul școlar trecut,
și lucru firesc, că m'a interesat mai de aproape
progresul tinerilor noștri români dintre cari cea
mai mare parte au fost adăpostiți în cele două
internate române, și anume în internatul gr. cat.
Leopoldin: în mod gratuit 39, cu jumătate sti-
pendiū 25, ajutoși 27, și solvenți 10, la oaltă
101. În internatul gr. or. S. Nicolau gratuit 6,
solvenți 5, la oaltă 11.

Cu finea anului școlar au depus examenele
617 elevi ordinari, dintre cari după naționalitate
români: 138 (în statistica dela finea programei
numai 98) = 22.36%; maghiari: 350 = 56.72%; ger-
man: 16 = 2.59%, jidani: 113 = 18.31%, cari însă,
ca totdeauna figurează în programă ca maghiari.

Confrontând aceste date, cu datele statistice
din anul 1905 am aflat, că românii au sporit cu
6.05%, maghiarii au scăzut cu 0.77%, iar jidani,
mulțumită Domnului, cu 7.87%; germanii nu erau
atunci numai 2, prin urmare și aceștia au sporit
cu 14 înși.

Ce privește progresul în studii al elevilor ro-
mâni putem fi mulțumiți, căci luând în conside-
rare multele școlări, prigoniți și disprețuiri, cu cari
sânt tratați bieții tineri ai noștri, în acest archi-
șovinist gimnaziu, — pe lângă toate aceste re-
zultatul este îmbucurător, pentru că până ce dintre
12 români mai mult, decât 1 a produs rezultat
din toate eminent, până atunci asemenea dintre
12 maghiari și germani la oaltă: 1, iar dintre ji-
dani dintre 16 înși au eșit abia 1 eminent.

S'au în procente: dintre români au obținut notă
din toate eminent: 7.96%, dintre maghiari și ger-
mani: 7.75, iar dintre jidani: 6.19%.

Rezultat neldestulilor, din unul sau mai multe
studii, au produs dintre români: 21.01%, dintre
maghiari și germani: 16.34%, iar dintre jidani:
29.24%.

E drept că acest rezultat în comparație cu cel
din anul 1905, e mai nefavorabil pentru tinerii
români, dar luând în considerare împrejurarea ce
o amintisem mai sus, cum sânt ei tratați din
partea profesorilor șovini, totuși poate fi îndes-
tulitor.

Este însă foarte trist, că unii tineri, ori din
infirmitatea spirituală, ori împregnați de spiritul
dominant în cercul familiar, s'au subtras dela
obligamentul studiului limbii materne și prin
urmare din acest studiu nici n'au obținut note.
Și dacă acest deplorabil caz ar fi numai
radic ori incidental s'ar mai putea trece cu spo-
dereză, dar cu durere sântem siliți să vedem cu ve-
din an în an, treptat crește numărul, constata, că
profitând de împrejurarea că numărul celor cari
măne la acest gimnaziu, începându-se numai din
cl. III. e de 100, iar în gimnaziu, începându-se numai din
inscriși la acest studiu, — nu numai nu se
la acest studiu, ci precum se va vedea
at la vale, nu se sfiesc, cu ocaziunea imatri-
culării, a-și renega chiar limba maternă.

Până ce în anul 1905 numărul tinerilor neln-
scriși la studiul limbii române a fost: 5, — în
acest an numărul lor s'a ridicat la: 14 și anume
în clasa III. *Costa Iosif, Plătau Augustin, Malița
Paul, Ponoran Iuliu, Roxin Augustin* (nomen-
omen), *Seregi Mihail* în cl. IV: *Balog Ludovic,
Berzsan Gavril, Costa Iosif și Ponoran Lu-
caci*; în cl. VI. *Roxin Iosif, Rus Georgiu și
Sarcă Ioan*; în cl. VIII. *Bonyi Adrian*.

O nespuse surprindere m'a cuprins cercând
datele statistice referitoare la naționalitatea elevi-
lor, căci pe când de fapt au fost înscriși 138
români, până atunci în rubrica statistice am
aflat numai 98 cu limba maternă română; prin
urmare 40 tineri români au fost trecuți între
elevii cu limba maternă maghiară; dintre aceștia

cel supranumărați nu au studiat limba română, restul de 26 însă au avut note din ea.

Acest dureros fapt nu se poate explica altcum, decât că la începutul anului școlar cu ocazia înscrierii nici aceștia nu au avut curajul a se da mărturisii pe față ca români și numai împrejurarea, că au fost primiți în cele două internate l-a silit să se înscrie și la cursurile limbii române.

Din faptul, că dintre cei patru-sprezece neînscrși la limba română, șase însă au obținut din studii calculi nelindestulitori, să poate concluda, că în lipsa de capacitate, mic renegați numai în acest chip au sperat a putea storce bunăvoința și indulgența profesorilor.

Durere, că nu pot cere îndreptarea acestor tineri dela părinții lor, de frică că la al lor sfat, la a lor îndemn și cu a lor învoire s'au substras dela cea mai sfântă datorie ce ar ave-o.

Dureros, foarte dureros!...

n. p.

Scrisori din Slatina.

O serbare școlară cam rară. — Un imbold la muncă pentru școlile din Slatina.

Slatina, (România) 5 Iulie 1910 v.

Mă gândeam mai zilele trecute la modul cum se fac serbările școlare în orașul nostru, cu toate că sunt cari lasă și de dorit. Și atunci, în minte-mi prindea se înfirișa amintirea unei serbări, cum rar se fac aicea, a școlii de fete »Central« din Craiova în ziua de 21 Mai. Mă gândeam cu câtă nepăsare, și cu nici un pic de simț se fac serbările în orașul nostru și cât de înălțătoare și emoționante sunt acelea dintr'un oraș ca Craiova, unde o parte din conducători își cunosc în destul rolul de formarea caracterelor și înfiltrarea iubirei de patrie și în neam în inimile școlărilor. Și atunci m'am gândit iarăși, că scriind aceste câteva rânduri în privința acelei serbări, voi face și un serviciu Slatinenilor și în special dascălilor, arătându-le un plan de muncă frumoasă în activitatea lor extra școlară, căci numai așa vom putea avea inimi dornice de muncă, caractere tari și adevărați români în viitor...

Ziua de 21 Mai (Sf. Const. și Elena) a fost sărbătorită de școala secundară de fete »Central« din Craiova, cu un deosebit fast. De ziua aceia se leagă doar două lucruri mari: ziua fondării acestei școli și patroana școlii: *Elena Cuza*. În ziua aceasta de supt cerul limpede de primăvară, în vraja firei înflorite când îi cântec mult de paseri, școala întregă strălucește în haina ei de sărbătoare. În curtea aceia, altădată, tăcută pacinică, unde nimeni nu putea ști ce se petrece, ce viață patriarhală se duce acolo, în dosul zidurilor înalte, în dosul greoaielei porți de fier, acuma, totul îi în sărbătoare și aceiași bucurie a sufletului îi luminează pe toți. Acuma porțile-s deschise și supt ghirlande de frunze de stejar, supt mulțimea steagurilor naționale ce fâlfâie falnic în adierea vântului de primăvară, trec echipajii luxoase ce aduc invitații să asiste la o serbare ce rar le-a fost dat să vadă aici în Craiova. Și peste tot bunăvoința drăgălașelor eleve, și râsul lor șagălnic te'nvesește și mai mult.

Ziua aceasta de 21 Maiu 1910 păstrează tutu- rora amintirea plină de laudă a zilei de 21 Maiu 1835, când s'a pus temelile acestei școli, prima în țară la noi, a unei școli superioare, pentru desăvârșirea ficei române de astăzi mama de mână a societății. Este amintirea marilor filantropi al căror nume va fi vecinic rosit cu evlavie pe buzele tuturor acolora cari vin să profite moralmente din opera lor. *Lazare și Oteteleșanu*, două nume ce ar trebui să fie încrustate cu litere de aur pe frontispiciul școlii și în inimile tuturor. Numele lor ar trebui să fie vecinic sâr-

bătorit, căci cultul oamenilor de bine, oamenilor mari este ultima treaptă de ridicare a omenirii spre acel ideal de cordialitate socială ce trebuie să caracterizeze societățile pe deplin civilizate...

În curtea școlii supt un umbrar, — Icoana fidelă a serbărilor țărănești — împodobit cu tricolorul național, în fața unei tăceri mormântale ce predomină peste tot locul, se începe slujba religioasă, oficiată de doi preoți. Și în liniștea acela adâncă glasul lor sună puternic și părea că e balsam dat sufletelor noastre. După oficierea slujbei corul școlii, zice un: «*Mulți ani trăiască*», de o duloșie fără seamă. Vocile lungi ale tinerilor copile se nălță ca o muzică plăcută spre cerul acela limpede de primăvară, se pierde din ce în ce lăsându-și în suflet o undă de fârlăstare, ce te îndușează până la lacrimi. Apoi se execută «*Imnul regal*». *D-na Celăreanu*, directoarea școlii într'o desăvârșită cuvântare ne face portretele marilor filantropi: *Lazare și Oteteleșanu*, după cari face o amănunțită și prețioasă dare de seamă asupra mersului școlar și administrativ dela 1835 până în prezent. *Di Ciocazan*, mulțumește în numele orașului. Urmează corurile: *Libelule, La pas și O rugăciune*, de o drăgălașie remarcabilă în cari se cunoaște prezența unei mâni energice și conducătoare ca a *D-nei Simionescu*. Comorile sunt vil aplaudate, de altfel nici nu ne am fi putut aștepta la mai puțin dela o școală ce în fiecare an este clasificată întâia.

O mulțămre sufletească se zugrăvește pe fețele măsirei și tinerilor copile, sunt aplauzele prelungite ce pare că le întimidează întru câtva, dar cari le dă mai mult avânt apoi, mai multă putere și în schimb mai multe aplauze. O ziduri, ziduri rari sunt pentru vil clipe de acestea, și păcat că nu sunt decât venite la ocazii de acestea la aniversarea unei zile mari, cum a fost cea de 21 Mai. Urmează cuvântarea plină de învățăminte adresată profesoarelor și elevelor a *dnei Celăreanu*. Într'o laudă frumoasă, într'un stil excelent, ne redă rolul frumoas al femeii, în societate. Doamna *Apolodor* ni a ținut aproape o oră întregă într'o strânsă încordare atențiune, prin excelență l cuvântare Sufietul dânsel de adevărată româncă, se remarcă în întreaga sa conferința, ce simte mărșăla unei asemenea zile. Prețutindeni se vede, inima de româncă ce bate pentru viitorime, ce ni o redă printr'o limbă curată românească. Partea I a cuvântării sale este veșnic întreprinsă de aplauze, în ea ne face atât de bine reușit portretul aceleia ce a fost mama fericită a celor obidiți, o mamă dintre acelia ce fac podoaba unu popor și în cari sunt puse toate nădejdiile unui neam: *Elena Cuza*, patroana școlii. Cât de dulce, cât de dușos ne vorbește erudită doamnă de *Elena Cuza*, în cât simțirile noastre a tuturor acolora cari simt românește se îndreaptă cu recunoștință înolță acuma către memoria ei, ce până în ultima ei clipă a fost pentru săraci, pentru neamul întreg o mamă bună, o mamă dulce, o mamă ideală.

În partea doua, tratează despre educația femeii și rolul ei în societate, foarte dezvoltat. Conferința dânsel abundă în coruparații, și prețutindeni acel «*suflet de româncă*», acela drăgoște cătră patrie și neam. Urmează cuvântarea unei absolvente a școlii — al cărei nume regret că nu l cunosc — cari se adresează d-lui *Celăreanu*, o cuvântare sau mai bine zis o amintire dușoasă a celor opt ani petrecuți în aceia școală. Opt ani pe cari dânsa ni-l redă într'o icoană așa frumoasă. După acela asistența dimpreună cu elevele școlii se fotografiază în curte și apoi fețele singure, în timp ce sus, în ciadrea școlii, se bea șampanie toastându se pentru familia regală, princlară, țară și memoria marilor bărbați: *Lazare și Oteteleșanu*. Noi, tinerimea ne distrăm mai bine în mijlocul roiului acesta de copile, în mijlocul risului șagălnic ce abundă și timpul trece repede în tovărășia lor.

...Și acuma după ce serbarea s'a terminat, după ce am petrecut câteva clipe de înălțare sufletească, nu mi rămâne decât să mulțumesc d-nel

directoare, doamnelor și d soarelor profesorelor pentru aceasta serbare, iar copilelor vădă și și spor la muncă și să dea Dumnezeu să ne rezerve clipe de feliul acesta.

La o săptămână a avut loc la Teatrul Național o producție a elevilor școlii. Ce rodnică activitate extra școlară!

Slatina, Slatina (Ierusalime, Ierusalime) stavel de vâul acesta întunecos multă vreme

Slatina, 1910.

Const. I. Gurgu

Cronică pedagogică.

Părerii cu privire la planul de învățământ oficial.

II.

Că la noi nu se i-a în serios chestia școlii, nici chiar în aceste zile foarte critice și vădit o dovedește destul de elocvent, și grabă cu care s'a dat în vileag planul de învățământ popular. A reedita acelaș plan, alcătuit după metode vechi, ba încă prin unele ștergeri, poștări și adausuri a-l face ceva mai rău, nu lasă tocmai mare interes pentru o instituție atât importantă și atât de primejdută. Și pe lângă interes, mai e nevoie și de o deosebită preocupare pedagogică, despre care n'am putea afirma la noi ar lipsi cu desăvârșire. Dinpofriv, câțiva oameni bine instruiți în problemele pedagogiei, cari cu ajutorul unor învățători așezati putea da un plan serios și temeinic. Acesta operările e de neapărată nevoie în temelul principiului că, fără teorie practica duce la rușine dar iarăși fără practică, teoria și ea riscă să piardă în norii abstracțiunilor. Un plan trebuie să țină samă de aceste principii. Că noi nu avem un plan în înțelesul acestor vederi, un plan cu cadre largi și luminoase, pentru care nu pot fi învinuiți atât de mult cei cari l-au alcătuit, cât mai vădit autoritatea care le-a dat creditul însărcinare, și care în urma superficialității cu care privește chestiile serioase, te-a impus să luăm ren de muncă, sîrșit între niște bariere înguste. Așa se întâmplă apoi că, și noi plan de învățământ, care însă e nou numai prin denumirea și prin tipăritii sau retipăritii, nu și prin lucrurile care ar trebui să le cuprindă, se prezintă la cotă diții nemulțămătoare. Așa cum e, înseamnă, în împrejurările execrabile de azi ale școlii noastre, mai degrabă o recidivă, decât o revedere vederile pedagogiei moderne și a nevoilor noastre sufletești.

Ne vom permite în cele următoare, să expunem părerile noastre cu privire la cele cuprinse în plan, și aceasta ar trebui s'o facă toți învățătorii, cât se poate de curând. Din suma observații ce s'ar câștiga în chipul acesta, să se putea apoi constata cât de puțin corespunde planul actual, și cât de iminentă e nevoia unei noi fundamentări a învățământului primar, pe baza unui plan intim și temeinic.

Vom lua disciplinele în ordinea expusă în plan. Întâi vine deci religia.

Să știe că, scopul școlii e să crească prin instrucție, caractere religioase-morale. Văzând unu om, a zis *Herbart*, se măsură nu după stîlnta lui, ci după puterea lui de a voi crește înseamnă că cultura morală, aceea care formează bunăvoința, este mai importantă cu mult față de cultura intelectuală, izvorul de cunoștințe. Instrucția n'are valoare decât dacă năzuiește spre un scop moral. Ideia de moralitate trebuie să predomină în întreg învățământul. Scopul suprem al educației e virtutea. Intelegându-se în chipul acestui scopul educației, școala are să stăruiască pe răspuțeri pentru realizarea acestui ideal. Mijlocul va fi instrucția, respective diferitele discipline învățământ, între cari locul de frunte îl are

1) Compayré, *Herbart și educația prin instruce*, pag. 101.

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, *Mátyás király-tér 15.*

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvargiu al lui ► **Husznik János** ◀ il continuu eu.

Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint vechi și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc după comandă medicală.

1910.

studii religiei. Zic, locul de frunte, exclusiv, pentru că și celelalte studii pot să contribuie la educația elevului. Întrebarea principală e, cum să se realizeze acest studiu, pentru-ca să fie în folositor. Mai întâi trebuie să știm ce și după aceea și cât material să se ia. Dacă a ținea samă de aceste condiții, să se întâmple, ca prin o alegere nedreaptă a materialului religios și prin o predare a acestuia, să ajungem nu la o cultivare a sentimentelor morale, ci la o regretabilă instruire a elevului de învățământ religios. La noi deosebire de aici înainte, și considerații naționale pretind o specială sollicitudine în predarea pedagogică a studiului religiei. Învățământul religios, are la noi nevoie de o reformă radicală, o știu mai bine cu cari au direct contact cu școala românească. Așa cum se întâmplă, e ceva cu totul șters și lipsit de moralitate foarte șubredă, și elastică a tradițiilor noastre dela sate, e o elocvență dovadă de această. Verbalismul, care stăpânește azi învățământul religios, trebuie neapărat eliminat și înlocuit cu o predare vie, plină de culoare înțelegătoare pe principiile sănătoase ale pedagogiei moderne și nu pe acelea ale școlastice medievale.

anacronism pedagogic care să întin- dă numai în învățământul religios, ci din care în aproape sau chiar în întregul învățământului primar, trebuie în mod categoric înlăturat și poate mai curând și aruncat ca o curiozitate în casa de vechituri, că o tolerare a lui, ne-ar duce în mod fatal la unul din cele mai regretabile cataclisme morale și naționale. Pentru aceasta e însă nevoie de un plan de învățământ pedagogic și mai întins și mai actual, și de o literatură catichetică cu un caracter redactat. Căci să vedem în ce condiții se găsește planul oficios.

Întâi constatăm ca o cădere generală și lipsa unei introduceri serioase cu privire la importanța școlii, ca cea mai înaltă instituție de educație.

Introducere e de neapărată nevoie în orice învățământ, și cu atât mai vădit la noi, unde ea este reclamată în mod imperios, din punctele de vedere.

Într-o asemenea situație, la noi lipsește o literatură pedagogică din care corpul didactic să poată lua informații temeinice și luminoase cu privire la toate problemele școlii, care l-ar orienta, în mod nelindos, asupra diferitelor chestii didactice și metodice, în care le-ar indica totdeauna calea sigură, pentru atingerea idealului următor de școală.

Acum a pornit la București o mișcare, de laudă de toată lauda, pentru traducerea în română a clasicii pedagogi germani, și până acum au apărut deja câteva opere, cari ajung în mâna învățătorilor noștri, și e de dorit ca și o chestie de conștiință, ca aceasta să se întâmple cât mai curând, le vor face seriosă și extraordinară de mari.

Deocamdată rămânem însă la constatarea, că lipsa unei literaturi învățătorii n'au fost până în situație de a se călăuzi în munca lor educativă după principiile sigure ale pedagogiei moderne. Această mare lipsă, ar avea în mod categoric să se suplimenteze planul de învățământ, care într-o măsură împiedică, ar fi fixă, măcar și în mod mai puțin, tot ceea ce trebuie să știe un învățător înainte de a porni la rezolvirea problemelor școlii. Dacă ceva ar fi de un extraordinar folos, și că ar putea să se impună în împrejurările actuale în forma unui imperativ foarte categoric, o literatură pedagogică, în care să fie mai bine învățătorii, cari așa lipsiți de sfat și de îndrumare, n'au nici măcar norocul, de a primi când în când, câteva îndrumări pedagogice și de umile, în forma unor instrucții oficiale. Dacă și revizorii școlari poartă, din punctul ace-

sta de vedere, mai mult interes pentru învățătorii noștri, decât autoritățile noastre școlare.

S'ar fi putut lua în mână planul statului, o adevărată operă serioasă și voluminoasă, pentru a se vedea cum trebuie, considerată o întrebare atât de importantă și dificilă ca aceea a planului. Deși unghiul al o literatură pedagogică, mai mult sau mai puțin bună, asta nu ne privește, care stă la îndemâna dascălilor unguri, totuși cel cari au redactat planul, au socotit că e neapărată nevoie să dea pe 40 de pagini, octav mare, îndrumări pedagogice cuminte, cu privire la problema educației în școala primară.

Al doilea punct de vedere care reclamă o astfel de introducere, e că el oglindește pentru o parte care vrea să ne cunoască, seriozitatea cu care considerăm importanța școlii ca instituție educativă și culturală și orientarea noastră în știința pedagogiei moderne. (Va urma).

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 23 Iulie n. 1910.

»Răscoala« din Tohanul-vechiu. Dintre românii din Tohanul-vechiu de când cu faimoasa »răscoală« din Tohan, mai erau reținuți în temnița tribunalului din Brașov, 7 inși. Contra arestului preventiv se făcuse apel la tabla reg. din Oșorhei. Urmarea a fost că procurorul din Brașov a descins în Tohan, unde a făcut o nouă cercetare, ascultând mulți martori în decurs de câteva zile. Pe baza noii investigații, cei 7 deținuți au fost eliberați Marți în 19 l. c.

— Viață de român. Citim în »Libertatea« următorul caz vrednic de însemnat ce s'a petrecut în Bobalna cercul Orăștel:

»Unul sergent i-se gătise țigările și prinzând pe un copil așa ca de 11 ani pe drum, îl oprește îl pă o pițulă și îi zice: »Mă copile, du-te cu pițula asta de-mi adă niște țigări. Da nu dela sălișteanu ăla (dela boltașu de român) ci de colo dela domnu Wiltsek«. Copilul că una, că alta, că el la domnu Wiltsek nu să duce!

— »Nu te duci, hei? Ce-al zis? Musai să te duci!« — să răstește patrioticul firer cătră copil, vrând cu orice preț să bage pe puilul de român în bolta jidanului! Atunci copilul îl trănțește iute pițula jos, înaintea nasului, și tunde-o la fugă pe-aci încolo!

A rămas firărul wușcându-și buzele de mâne și înjurând una kacskaringoșă la pulul »sălbatec« de Valahuț, dar nu l'a putut face să ducă pițula la evreul urgisit!

— O brutalitate revoltătoare. Ni se povestește o nouă brutalitate a jandarmilor petrecută în comuna Miniș. Locuitorul **Gheorghe Ardeleanu** din această comună a fost chemat Joi seara la orele 8^{1/2} la primărie. Aici notarul Kovacsevics, un șovinist nebun, i a cerut socoteala pentru că ar fi tras focuri cu pușca sa. Omul a dovedit cu pușca în mână că nu a mai pușcat de mult, deși ar fi avut dreptul să facă uz de arma sa având licență de arme dela autorități. Drept răspuns notarul l-a dat pe mâna jandarmilor cari l-au bătut în chipul cel mai crunt timp de o jumătate de ceas. Cu capul umflat, vinăt și plin de răni,

cu hainele sfâșiate așa a venit Gh. Ardeleanu la Arad ca să facă un certificat medical. În baza acestuia [advocatul Dr. I. Marșeu a început acțiunea contra jandarmilor.

Cum vedem, administrația contelui Tisza nu »alege« mijloacele nici după alegeri. Numai noi le alegem încă..

— România decorează diplomații italieni. Citim în ziarele din România: În urma recomandării guvernului, M. S. Regele a binevoit să acorde diferite decorațiuni diplomaților italieni, drept mulțămire pentru modul cum au intervenit în aplanarea incidentului dela Pireu, aplanare efectuată în mod onorabil pentru țara noastră.

Excelenței Sale marchizului de San-Giulano, ministrul atacerilor străine din Italia, Insignele Marelui Crucii a ordinului Steaua României.

Ex. Sale marchizului Carlota di Riquarbella, ministrului plenipotențiar și trimis extraordinar al Italiei la Atena, insignele de Mare Cruce a ordinului »Coroana României«.

Di. Leopold Corinaldo primul secretar al legațiunii Italiei din Atena, insignele de Comandor al ordinului »Coroana României«.

D. Depretis, primul secretar al legațiunii Italiei din București, Insignele de Comandor al Coroanei României«.

Excelența Sa marchizul Becaria d'Incisa, ministrul plenipotențiar al Italiei la București, posedă deja toate înaltele Ordine românești.

— Tineri români distinși. Ni-se scrie din München:

La examenele ce s'au ținut în această sesiune la înalta școală tehnică de aici, românii au avut în secția ingineriei chimice locul de frunte. Studentul Thadeu Vranja a eșit întâiul, cu mare distincțiune, iar studentul Gheorghe Antonovici al șaselea, tot cu distincțiune. Amândoi sânt bucovineni.

Discursul părintelui Mangra. »Voința Națională« din București, organul partidului național-liberal, reproduce articolul nostru »Mangra contra lui Tisza« și îl face comentariul:

»Tribuna din Arad, care publică acest discurs în prima sa pagină, îl însoțește de următoarea notiță: »Pentru conformitatea discursului cu notele stenografice și pentru traducere răspunde Mefisto«. Nu e vorba, deci, decit de o ironie la adresa părintelui Mangra. »Tribuna« vrea să arate că așa ar fi trebuit să vorbească părintele Mangra în parlamentul ungar».

Da, așa ar fi trebuit să vorbiască..

— Distracțiile M. Sale. Din Ischl sosesc știri îmbucurătoare despre dispoziția bătrânului monarch, care își trece timpul făcând curse de călărit. Astfel ieri Majestatea Sa fiind vremea frumoasă a făcut călare o plimbare mai lungă, însoțit de adjutantul său.

— Un arhieru huidnit. În catedrala armenescă din Constantinopol a avut loc zilele trecute un mare scandal, provocat de serviciul divin oficiat de mitropolitani Ormanian care e urât de credincioșii armeni prin faptul că pe vremea când era patriarh era partizan al lui Abdul Hamid, iar pe vremea măcelului armenilor nu a pășit cu destulă energie pentru credincioșii săi. Din cauza aceasta la începutul erei constituționale a fost silit să abdică de rangul său și să se retragă dela serviciul bisericesc. Bătrânul arhieru a încercat acum să officieze de nou serviciul divin, dar abea a pășit înaintea altarului și din toate părțile curgeau huiduții și fluierături și poate l-ar fi și atacat dacă sergenții cari erau de față nu l-ar fi apărut contra mulțimei îndârjite. Arhierul s'a

Atelier artistic pentru fotografii **ORADEA-MARE** palatul SAS. **DAJKOVITS,** Favor extraordinar începând cu azi. 6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor. 6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor. Fotografii executate splendid pe pânză tot atât. Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit.

retras galben și tremurând pe o ușă laterală și a plecat cu trăsura acasă, urmărit de hulduelle publice.

— **In chestia cuceririi aerului.** Ziarul francez *Matin* va aranja la 7 August un interesant meeting aviatic, la care vor lua parte treizeci-cinci de aviatori cu aparate de diferite sisteme. Sborul se va începe dela Paris la Troges, Nancy Mezières și din nou la Paris, peste Amiens. Parcursul are o lungime de mai multe sute de kilometri. Intre aviatorii cari vor lua parte la meeting sânt și Latham, Efinov, Wagner, Pischof, iar în locul baronesei Delaroche va sbura d-na Frank care abia zilele trecute și-a câștigat diploma de pilot, pe câmpul dela Chalons.

— **Emigranții în comitatul Torontal.** Prefectura din Nagybecskerek a publicat zilele acestea statistica emigrărilor din luna Iunie. Conform acestei statistici în luna aceasta au fost 410 cereri de pașapoarte și tot până atunci s'au liberat în cursul anului 4303 pașapoarte. Dintre cele liberate în luna Iunie 65 de procente erau pentru America, 30 pentru Serbia și numai 5 pentru celelalte state ale Europei. Pașapoartele pentru America au fost liberate cea mai mare parte femeilor cari au plecat după bărbaii lor emigrați de mai înainte.

— **Atentat contra asasinilor lui Ferrer.** Din Barcelona se telegrafiază că un tânăr spaniol a atentat ieri noapte la viața fostului ministru președinte Maura. Tânărul a descărcat asupra lui Maura trei focuri de revolver care l-au rănit, dar nu grav. Atentatorul a fost apoi prins.

Se știe că moartea lui Ferrer se trage de pe vremea când Maura era la putere și guvernul său reacționar a intentat proces contra celui mai mare reprezentant al liberalilor spanioli, contra lui Ferrer și tot Maura a sfătuit pe regele Alfonz să nu-l grațieze după ce a fost condamnat la moarte. Zilele trecute în camera spaniolă au avut loc atacuri vehemente îndreptate contra lui Maura și poate aceasta să fi dat anză la răbunarea morții lui Ferrer.

Asupra atentatului primim următoarele amănunte: Maura a sosit cu expresul de Madrid la Barcelona, Vineri la miezul nopții și voia să se transporte cu vaporul pe insula Majorca Miramare. La gară, a fost primit de autorități cari i-au eșit întru întimpinare. În clipa când Maura s'a dat jos din tren și s'a îmbrățișat un prieten, un tânăr în haine sărace a tras trei focuri de revolver asupra lui. Maura a fost rănit la un braț și la un picior, iar al treilea a rănit pe prietenul său.

Fostul ministru președinte a fost transportat îndată pe bordul vaporului Miramare unde i s'au dat primele îngrijiri, iar atentatorul în persoana lui *Posa Posea* a fost prins și dus cu automobilul la poliția din Barcelona.

— **Patriotism stupid.** Din Ocna-Sibului ni-se scrie:

Săptămâna trecută un oaspe din Sibiu s'a dus să facă băi la Ocna-Sibului, mergând să scoată bilet pentru baie, vânzătoarea de bilete nu a voit să-i primească o coroană pe care era gravată emblema austriacă, zicând că ea are ordin să primească numai coroane cu emblema ungurească! Oaspele indignat până la extrem a părăsit baia. Acelaș caz s'a repetat și cu o damă care a prezentat la vânzătoarea de bilete o piesă de 5 coroane pe care asemenea era gravată emblema austriacă.

Noi știm, că Impăratul Austriei e și regele Ungariei; și valoarea banilor cu emblema austriacă cât și cu cea ungurească e aceeași. Băile din Ocna-Sibului sânt cercetate an de an de un mare public din România, care lasă zeci de mil

de coroane pe timpul cât ține sezonul băilor, și ar fi foarte dureros ca astfel de cazuri să se repete și cu ei.

Atragem atențiunea administrației băilor asupra acestor cazuri ridicole, cari au stîrnit o mare indignare, atât între publicul sibilian, cât și cel străin. *Spectator.*

— **Mulțumită publică.** Domnul Aurel Șteța, dirigentul filialei din Ciocova, a băncii Timișana a dăruit 20 coroane pentru biserica românească din Ciocova, drept răscumpărare a felicitărilor primite cu prilejul căsătoriei sale.

Pentru acest dar se exprimă și pe această cale sinceră mulțumită marinosului donator. Ciocova 23/VII Dr, Iuliu Coste avocat preș. comitetului parohial.

x **Sanatorul »Liget«** a Drului Iakob în Budapesta primul sanator pentru boale interne din Europa, dispune de toate mijloacele de vindecare și laborator pentru examinat. Mii de diabeti, reumatici, bolnavi de splină și de inimă, cari pînă acum au cercetat sanatoriile din străinătate, acum vor găsi institut corespunzător aici în țară, așadară această instituțiune culturală cu poziție admirabilă împlinește și un gol. Sala cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sanatorului este provăzută cu mașini după sistemul Zanpre și cu scâlzi aeriene.

x **Când cumpărați ochelari,** a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund Sándorné, din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiari, barometre de prima calitate. Reparaturile se fac cu pricepere și grabnic.

x **Experimentele medicale dela clinica din Würtzburg,** care e una dintre cele mai de seamă institute științifice ale Germaniei, au ajuns la următorul rezultat. «Apa minerală *Frantz Josef* e mijloc purgativ sigur și nu produce nici o perturbație. Apa purgativă *Franz Josef* aduce scaun fără dureri, chiar când se aplică la stomacuri senzibile». Când cumpărăm să cerem cu toată hotărîrea apa purgativă veritabilă și să nu primim alte medii purgative de efect mat nelăsemnat. 3.

? : Dentist român în Arad. :
? VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Cronica socială și artistică.

Serbările culturale din Reghin. Joi s'a ținut în Brașov o ședință a comitetului Societății pentru fond de teatru român. Intre altele s'a discutat asupra programului festivităților, ce se vor da cu ocaziunea adunării generale din Reghin, la 15/28, și 16/29 August. În 15/28 August după prânz, dela 3—5 va fi o serbare populară cu: teatru, cântări în cor (corul S-tului Nicolae din Brașov), declamațiuni și jocuri naționale, în costume din acea localitate. Seara va fi concert, dat de corul bisericii Sfântului Nicolae din Brașov, sub conducerea dlui Gh. Dima și cu colaborarea bursierilor Societății, a dlilor Ionel Crișan și Ștefan Mărcuș.

În 16/29, seara, va fi teatru — (o dramă și: o comedie) — de diletanți, din Brașov și Reghin, supț conducerea și colaborarea d-lui A. P. Bănuțiu, directorul artistic al Societății. După teatru va fi danț.

«Astra» la Cămpeni. Despărțământul Abrud Cămpeni al »Astrei« e convocat la Cămpeni pe ziua de 7 August n^o

ECONOMIE.

Piața grânelor din Aradul-Non

S'a vândut azi

grâu 200 mm.	6.50
orz mm.	5.30
ovăz mm.	5.30
secară mm.	5.30
grâușol 200 mm.	5.30

Prețurile sunt acordate în coroane și după 90

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 5 Iulie 1911

Prețul cerealelor după 100 Hgr. a fost următorul

Orlu nou

De Tiza — — — — —	20 K. 60
Din comitatul Albei — — — — —	22 „ 90
De Pesta — — — — —	20 „ 00
Bănățeanesc — — — — —	20 „ 70
De Bacsa — — — — —	23 „ 00
Secară de calitate I. — — — — —	14 „ 30
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	12 „ 70
Ovăz de calitate I. — — — — —	14 „ 10
Oncuruz — — — — —	11 „ —

Posta Redacției.

Curios. Conteul Tisza e hotărît să răspundă părintelui Mangra în care s'a înșelat amar, și a declarat lui Mefisto, care l-a rugat să-i pună la dispoziție notele stenografice ale viitorului său discurs ca să le traducă...
G. G. P. (Brăila). Adresa d-lui B. e »Bănuțiu Govora«.

Posta Administrației.

Ioachim Ioan Podele. Aveți de plătit 230 pen. 15/VII. 9.10.

Redactor responsabil: Iuliu Glurgu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și col.

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Labman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depart. dela Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturma

Credit pe ipotecă, pe cambliu și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

„MINERVA“

direcție de conzum și valorizare în Cincul-mare (Nagysink).

CONCURS.

Direcțiunea însoțirii de conzum și valorizării „MINERVA“ publică concurs pentru ocuparea postului de conducător al prăvălii sub următoarele condițiuni:

1. Considerînd că însoțirea e la începutul activității, se fixează provizor pe anii 1910 și 1911:

- a) remunerație lunară de cor. 60—
- b) cuartir constător din 2 odăi 1 cămin și pivniță în localul însoțirii, precum și iluminat și încălzit.
- c) 1/2% din circulația vînzării,
- d) începînd cu 1 Ianuarie 1912 — amănunțit prestațiunilor conducătorului — salariul se fixează la suma de cor. 100 lunar, pe care emolumentele de sub pct. 1 lit. c.

2. Dela concurent se recere:

- a) să dovedească prin atestate că e în stare să conducă o prăvălie mixtă;
- b) să cunoască limbile română, maghiară și germană,
- c) să depună cauciune în valoare de cor. 4000,
- d) să se prezinte în persoană înainte de expirarea concursului.

Rugărilor scrise cu mîna proprie și prosoptate cu atestatele de serviciu, atestatul de caz, eventual și alte documente sunt admise cel mult pînă în 30 Iulie st. n. la adresa: »Armonia« cassă de economii în Nagysink.

Postul e a se ocupa în 15 Sept. 1910. Cincul-mare, în 15 Iulie 1910.

Direcțiunea.

fată dela țară

de vîrstă mijlocie și destul de frumoasă,

avînd o zestre de 32 mil coroane, dorea să se căsătorească cu vreun profesor, medic, preot sau oficiar român de vîrstă. Ofertele să se scrie ungurește și să se adresa în decurs de 2 săptămîni administrația ziarului supt »Ochii negrii«.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii »VIITORUL« societate pe acții în Sibiu publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de contabil.

Dela reflectanți se cere:

- 1. Să dovedească cu atestat că au absolvit o școală superioară de comerț cu termen de maturitate și
- 2. Să posedă pe lângă limba maternă puțin limba maghiară în scris și vorbire.

Salariu 1200 cor. anual și tantiema staționară.

Cererile au să se înainteze pînă cel mult în 15 August 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Reflectanții cu praxă vor fi preferați.

După un an de probă urmează definitivarea.

Decizia, la 12 Iulie 1910.

Direcțiunea.

CONCURS.

»Mugurul« însoțire economică comercială din Elisabetopol, publică concurs pentru ocuparea unui post de contabil.

Salariu K 1400—

Dela recurenți să cere să fi absolvit vre-o școală comercială superioară și să dovedească cu atestat dela vre-o întreprindere comercială, că au praxă de contabilitate. Cei cari pe lângă limba română posed și limba maghiară și germană și au praxă în comerțul cu produse agricole vor fi preferați.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată au să se înainteze pînă cel mult în 15 August st. n. 1910.

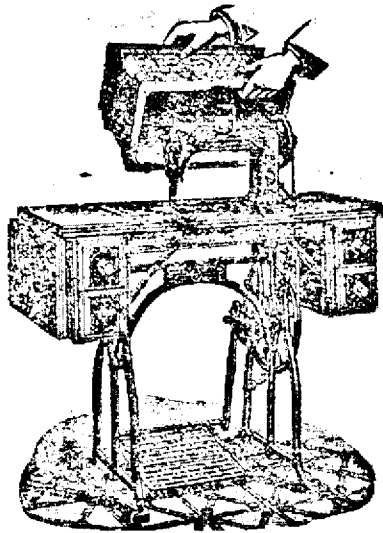
Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Elisabetopol, (Erzsébetváros, Kiskükülő-m) 20 Iulie 1910 st. n.

Direcțiunea.

CUMPĂR în orice cantitate flori de friguri, soc, frunze de măsălarniță, bolondaică, ciumăfae, rădăcini și frunze de mătrăgună, fie verzi, ori uscate precum și gîndaci de frapțan. Farmacia lui SZOKOLY SANDOR, Arad (vis-à-vis de biserica sârbească). —

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Disting în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat în 1880.

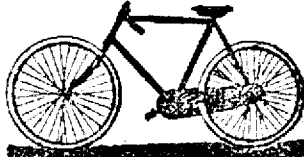
Reinhold ZOLLER

măiestru mecanic
FÉHÉRTÉPLOM
Schillergasse 8.
lângă „Burg“.

Își recomandă on. public din

toate loc și provincie marele său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot-felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurătate de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

Fluid pentru tărîști de Kwizda.

Marca de scutire a șerpului.

Mijloc aromatic probat de frecat pentru întărirea și câștigarea puterii vinelor și mușchilor, contra podagrei, reumei, ischiastului, junghiurilor în coaste etc. pentru tărîști, vînători, bicicliști și călăreți ca mijloc de întărire și recăștigarea puterilor după drumuri obositoare.

Prețul unei 1/2 sticle cor. 2— 1/2 sticlă c. 120, veritabil se capătă în farmacia. Catalog de prețuri gratis și franco se capătă prin depozitul principal:

Franz Johann Kwizda, farmacist, lîferantul cartii ces. reg. austro-ungare; reg. române și reg. bulgare. Korneuburg bei Wien g.

O fată dela țară

de vîrstă mijlocie, muncitoare și cu o zestre de 30 mii de coroane, dorește să se mărite cu un profesor, avocat, preot, medic, eventual vre-un funcționar mai bine situat, de vîrstă corespunzătoare. Sînt preferiți exclusiv brunetii. Ofertele sunt a se scrie în limba maghiară în decurs de 2 săptămîni la administrația acestui ziar supt »Mîna dreaptă Mărioară«.

ANUNȚ.

Caut

o păreche de români harnici

bărbatul să fie ca logofăt la moșie, iar femeea lui să știe a conduce cu pricepere gospodăria. Informațiuni la N. Lupan, București, Calea Victoriei 24.

ANUNȚURI!

se primesc cu prețuri moderate la administr. »Tribunei«.

Caut un candidat de advoat

cu praxă

pe 15 August sau 1 Septembrie a. c.

Dr. TOMA CORNEA
advocat în
Sighișoara—Segesvár.

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, haine de doliu — mai departe primesc curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobîndesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din prov. se efeptuesc imediat și pr.

Găsătorie.

Un tînăr comerciant român, proprietarul unei prăvălii de primul rang, în valoare de 50 mii de cor. cu existență sigură, într'un centru oraș al bănatului, caută spre căsătorie cunoștința unei domnișoare ori văduvă, din familie bună cu o zestre acceptabilă! Numai reflectantele serioase sînt rugate a se adresa la administrația »Tribunei« supt »N. C. 1871«. Discreția garantată.

ANUNȚ.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou
de Măderat.

NIKOLIN - Timișoara - (Centru).

str. Takarekpenztár 4.

== Articole de coafură specială. ==

Chignon, împletituri, turbane, plete, transformări, peruce, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noulăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului din Ungaria de sud.

: Prețuri moderate. :

Comande prin poștă se efectuează prompt. Preț curent gratis și franco.

Fabricație din țară prima calitate!

Stoboare de sârmă tari și trainice!

In atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, p. vile, grădini, terenuri de viitoare etc.

PÉCSI HENRIK
fabrică pentru împletituri de sârmă
IX. BUDAPESTA, strada Angyal 7.
Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, coșnițe pentru nisip, burleane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și coșuri pentru fereste de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::

Trebtscher Sándor

strungar

PANCSOVA, Gizella-utca

vis-à-vis de hotelul KONILOVITS.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articole pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Serviciu prompt. Obiecte admirabile.

— Prețuri ieftine. —

BANCA NAȚIONALĂ A ROMANIEL

SITUAȚIUNE SUMARA

1909		1910	
13 Iunie.		5 Iunie.	12 Iunie.
ACTIV			
121483490	87295990 Reserva metalică Aur	88911786	126337832
1435466	34187500 " Trate Aur	37310000	1854220
56417533	Argint și diverse monete		68857850
29309818	Portofoliu Român și Străin		26758627
11999825	) Impr. pe ef. publice	10343300	11999876
15190531	" " " " in cont cor.	16604191	14798943
3161621	Efectele Capital. Social		3116121
5973935	Efectele fondului de rezervă		6001378
704933	" " " " amortizarea imob. și material		713031
816120	Imobili		837072
107532090	Mobilier și Mașini de Imprimerie		107230050
29369450	Cheltueli de Administrațiune		36169923
9878421	Deposite libere		43356
393273233	" " & provisoriu		404718279
12000000	Conturi de valori		12000000
26650782	Conturi diverse, Sold.		28352686
3923808			4180436
241290040			251157330
1876513			1797777
107532090			107230050
393273233			404718279
	PASIV		
	Capital		12000000
	Fond de rezervă		28352686
	Fondul amortizării imobilelor și material		4180436
	Bilete de Bancă în circulațiune		251157330
	Profituri și perderi		—
	Dobânzi și beneficii diverse		1797777
	Deposite de retras		107230050
	" " & provisoriu		—
	Conturi diverse, sold		—
	Scomptul 5%o. *) Dobânda 5½%o.		404718279

Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28. Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că lașă cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și acelușă țare și cu șunet adânc — se face o economie de 20-30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fier ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror învârtire buintăre clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroză de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Telefon 184. Premiat de mai multe-ori. Telefon 184.

CARL PIFFL

Timișoara-Elisabetin. — Temesvár-Erzsébetváros. — Hunyadi-u. nr. 14.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copil, — scaune pentru scaldat încălzitoare și vane

Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tăbliță cu numărul casei și cu numele străzii, mărei și firme de ține. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat „Temes“.

Acoperi de case și turnuri, globuri și cruci. — Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune

Prima fabrică de obiecte de metal

de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărăbuni și alte obiecte de metal: precum căbere, uleioare și căni.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte.
 Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

câteva cuvinte asupra boalelor secrete !

... dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătaoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt curățate și cari în urma năprintei din tinerețe și a deprinderii rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca omul să-și îngrozească să se pună capăt. Trebuie să dea cineva coro să dea tinerimei deslușiri serioase, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și fără teamă necazurile or secrete. Dar nu e întru totul însă a destăinui aceste necazuri ori și să-și trebuie să ne adresăm unul astfel de medic serioși, conștiincios, care știe să dea asupra tuturor afecțiunilor bune sexuale și știe a ajuta și morțușii ce deja eventual există, atunci apoi va exista existența boalelor secrete.

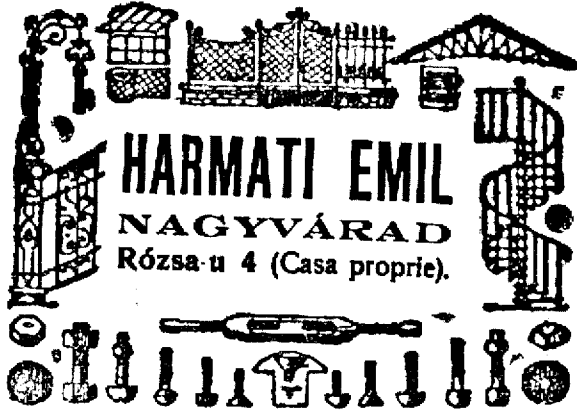
... și chemare atât de măreață și pentru acest mare institutului renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, Rákóczi-ut 10), unde pe lângă disoreția cea mai rădă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde se vede și suferințele trupești ale bolnavului se curăță, și se întăresc, tot organismul însuși eliberează de suferințele de boală, chinurile suferinței lăse li-

... și contorbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vîndcă deja de ani de zile repede și rapid metoda sa proprie de vindecare, chiar și în cazurile cele mai neglece, ranele sifilice boalele de sînge, bițică, nervi și șira spinării, incapacitățile de funcționare a minții, urmările oroniei și ale sifilicilor, creșterile de spalmă, slăbirea puterii bărbătești (impotență), vătămurile, boalele de sânge, și toate boalele organelor sexuale fe-

Pentru femei e sală de așteptare separată și sepoare separată. În ceea ce privește cura, tratarea nu este pliedcă, căci dacă cineva, din cauza, n'ar putea veni în persoană, atunci se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălătură numai marca de răspuns). Limba română se vorbeste perfect. După încheierea curei, epistolele se vor trimite și se retrimite fie-că-uita. Insti-

... se îngrijește și de medicamente speciale. ... se primește începînd dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m. (Dumineca până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapest, VII, Rákóczi-ut 10.

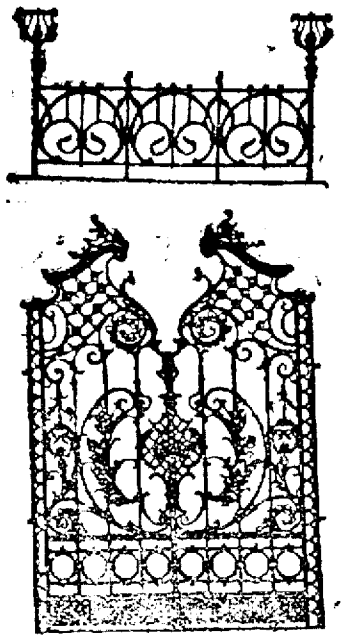
Atelier de lăcătărie și tescuit, fierărie etc.

HARMATI EMIL
 NAGYVÁRAD
 Rózsa-u 4 (Casa proprie).

Pregătește tot felul de lucrări cu fier pentru zidiri și lucrări de lăcătărie și anume: ventilatoare patentate la ferestri, închizătorii, parasoale, porți cu gratii

patentate ce se pot constrânge și întoarce în laturi, șaluzine de scândurită sist. Esslingen, șaluzine de oțel și pânză, pregătitor specialist de vetre de fier, vâlăle pentru adăpatul porcilor și a vitelor, apeduct și lucrări de instalație electrică.
 Telefon nr. 355.
 Serviciu prompt.

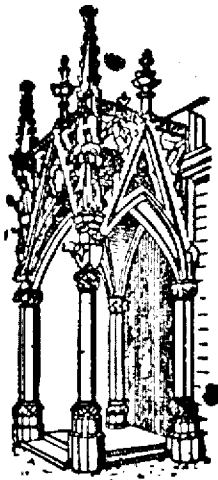

HERTZ LEGHIRESEBB
GEPLŐKÉSZLETEK
ÉS JÓTÁLÁSSAL
ELŐRENĐŰ
SZIVOGÁZTELEPEK
ÜZEMKÖLTSÉG.
LŐERŐ ŐRÁNKINT
KB. 1 1/2-2 FILLÉR
ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA.
ÁRJEYZÉK INGYEN.

HERTZ MOTORVÁLLALAT
 BUDAPEST, V. RÁKÓCZI-UT 30.

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

— HARKÁNYI EDE —
 sculptor și pietrar în
 — SZATMÁR-NÉMETHI. —

Lucrări: Sculptură și monumente, altare, amvoane, grilaje, bazine, statuete, rugi, cruci, pietre pentru mormînt, etc. etc.

Clasa arhitectonică: Canourii, mauzolee, poduri, scări balustrade, pavagii ș. a.

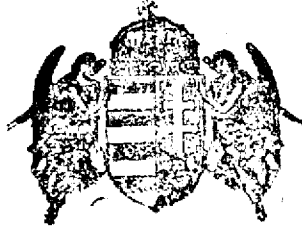
Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rîjniți pentru sămîntă și sare, tocile etc.

Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Se fac gratuit deseneuri, rezervându-se dreptul de proprietate. - Vă rog să fiți atenți la firmă.

Premiat cu medalia cea mare la exp. mil. din Bpesta a 1896.

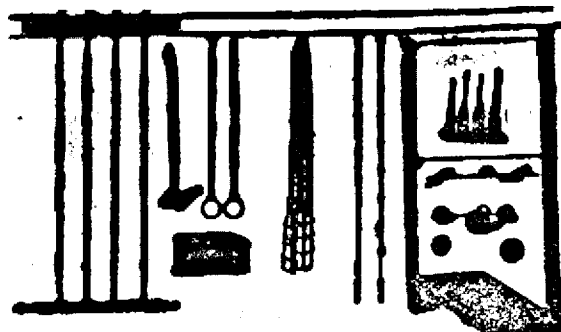
Turnătorii de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alai ANTONIU NOVOTNY - TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer oăut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare.

Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dănsul întreg cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adănc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sire stătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Prețuri-ourante ilustrate gratis.

LOPOS GYULA

— fabricant de accesorii de gimnastică în —
 Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (în edific. gimnaziului).
 (Telefon Nr. 113-44.)

Distins cu recunoștința prin rescriptul ministerului de culte și instrucție publică sub Nrul 109,541/904 pentru accesorii de gimnastică expuse cu ocazia adunării generale învățătorești a VI. În expoziția teritorială din 1907 la Pécs, Cincibiserici distins cu medalie de aur.

fabricant de diferite aparate de gimnastică și șvedeze.
 La cerere trimite gratuit prospecte de prețuri. —

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,

Arad, Str. Forray p. Nádasy.

ATENȚIUNE.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri.

Telefon Nr. 991.

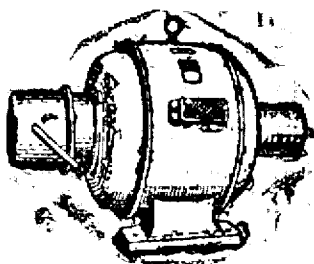
Telefon Nr. 991.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărarea de motoare electro-dinamice e fabrica electrotehnică

HINTERSEER és BARTH

Timișoara Józsefváros, Rozsa utca Nr. 47.

Avantagiile fabricațiilor noastre. Efect mare, buciom cu gulele, neînsemnată consumație de curent.

Primim repararea specială a motoarelor electrice și mașinilor dinamice de orice fabricație. Micilor industriași I ferăm garnituri întregi de mașini pe lângă avantajoase condiții de plată. Prospect și prețuri curente, referindu-vă la ziarul acesta se trimit gratis și franco.

IGNA DEMIAN

coloratură de baie, curățitorie chimică, și mașină cu aburi de spălat rufe albe în

„UJ-SZENT-ANNA.

Co'orez (văpsesc) și curăț chimic: totfelul de vestminte bărbătești, femelești și copilărești, pardesii și paltoane, în întregime fără nici o desfacere, stofe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuși, borangi-curii etc. În rufăria mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere și manșete, cămăși bărbătești, etc., cari prin mașinele mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu posta se expediază punctual și cu acuratețe.

Filială în Arad, la

Iosif Ștefan, pe piața Tököly.

(In casa bisericii Române).

Fondat în anul 1882.

Telefon No. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andrássy-tér, tér palatul Neumann,
(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă.

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ BUTOR Sufragerie (prințitor), dela 140 florini.

Garnituri de salon, dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare :: convenabile ::

Se vind exclusiv MOBILE din lemn tare și vestit

NEUSCHLOSZ.

Furnisorul asociației căilor ferate ungare.

Atelier de I-u rang.

„Villa „Danilă Valușescu“

Herkulesfürdő — Băile Erculane

Edificiu nou uscat, în fața soarelui.

Aranjament modern pentru familia și persoane particulare.

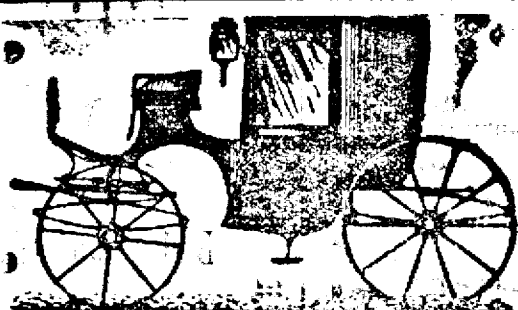
Serviciu prompt.

Prețuri moderate.

MAJOROS JÓZSEF

fabricant de trăsuri

Lugos, Str. Andrei Nr. 5.

Magazin permanent de trăsuri noi și — prefăcute.

Reparaturi și orice lucrări din ramă, acesta se efectuează repede și prompt. Lucru bun, serviciu solid și conștiințos.

RAUSZ HENRIK

București, IV, Veres Pálné u. 40.

Trimite mașini de prima calitate SINGER pentru 30 fl. cu suveică centrifugală 40 fl., mașini de cusut centralbobin 45 fl., mașină de cusut cu 6 sertare și suveică în roată pentru 55 fl., mașini centralbobin cu suveică capitară pentru 65 floreni.

Se pot face cu totul noi 50 fl., cu frână liberă și, de asemenea mașini industriale foarte bune, cu bani gata.

Mașinile au scaune la preț, prospecte gratuite și fr. răspund. în limba maghiară și germană.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne cecăntă

ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măi-muțe și câini de soi se

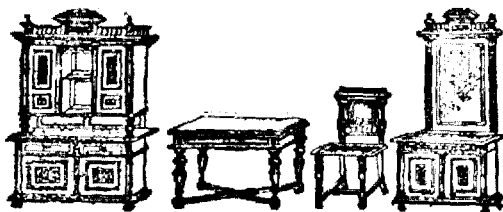
capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

MAGAZIN DE MOBILE**KACKER JOZSEF**

Simplă artistică pentru edificii și mobile, în LUGOȘ, Str. Făgetului Nr. 91.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de magazine, birouri și locuințe, de asemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Schimb de local.

Onoare a aduce la cunoștința p. t. public, că

Arul meu de lăcătarie artistică

peste edificii se află începând cu 1 Martie în noul meu local în strada Bachgasse Nr. 11.

Prin introducerea uzinei electrice și a mașinilor ajutătoare în plăcuta poziție de a putea satisface și celor mai mari cerințe mi servesc pentru toate lucrările de lăcătarie, instalații de apeducte și latrine, precum și lucrări și reparaturi ce cad în această branșă.

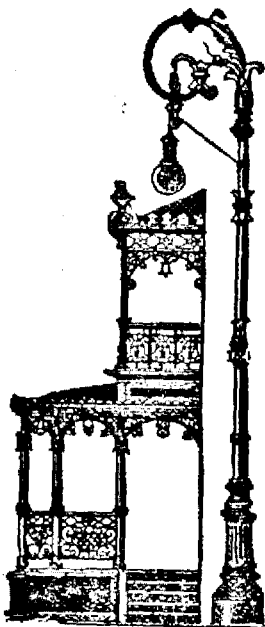
CTOR DRODTLOFF,
lăcătar,

Nagyszében—Hermannstadt, Bachgasse Nr. 11.

de vile, biserici, etc. — Cele mai bune accesorii pentru

— Fereștii de fier și oțel pentru fabrici, magazii și

— Prospekte complete de prețuri și informații gratuite.

Atrag atenția onoratului public asupra atelierului meu de **spălătorie și colorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta.

Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon 22.

„TIMIȘIANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1885.

Centrala în Timișoara oraș (Belváros) Piața Balázs No. 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în Buziaș, Receaș, Ciocova și Deta.

Telefon pentru centrală Numărul 510.

Telefon pentru „STANDARD“ No. 1028.

Capital propriu 1,500 000.— Cor. — Depuneri . 4,000.000.— Coroane.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. — Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4¹/₂% și 5% interese, fără nici o detrageră.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10,000 Coroane, după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Administrează agentura generală pentru

Ungaria de sud a societății de asigurare

„STANDARD“.

STEFAN SLADECKI UN
FABRICĂ DE MOBILE
VIRSET
 Strada
 Kúdrítzer No. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
 din sudul Ungariei
 (Versecz).

Pregătește mobi-
 lele cele mai mo-
 derne și luxoase
 cu prețuri foarte
 moderate.

Mare depozit de plane
 excelente, covoare, per-
 dele, țesături foarte fine
 și mașini de cusut.

Telefon 594.

Telefon 594.

Institut de împrumutat pânze de dril și saci

BRAUN MIKSA

negustor de fulor în și urzică.

ARAD, Piața Boros-Béni Nr. 1.

Depozit pentru desfacere

Saci	Fulor	Sfori de tutun
Pânze	Sfori pentru vie	Pinză de impac.
Valtrapuri	Sfori p. saci	Rețele de paturi
Așternuturi	Spagat p. pachete	Saci p. stors strug.
Fringhii	Sfori de legat	Fringhii p. snopl.

Cumpăr și vând saci de făină și țărițe, folosiți.

Prima fabrică de calapoade și calupe

(Első kolozsvári kaptafa és sámiagyár)

Cluj-Kolozsvár, Kis Szamos-u. Nr. 5.

Recomandă calapoade și calupe foarte
 bune, pregătite din lemn excelent uscat, pe care se
 pune un pond deosebit.

Comandele din :
 provincă se execută
 pe lângă rambursă
 prompt și cu prețu-
 rile cele mai ieftine.
 Serviciu excelent.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința onoratului public
 că am cumpărat și urmez conducerei

prăvăliei de coloniale Koffmann

aranjată de nou și prefăcută din colțul străzii Forray
 piața Tököly. Aducând aceasta la binevoitoarea cunoștință
 a publicului, trebuie să-i atrag atenția că pe baza cunoștin-
 telor de zece ani petrecut în magazinul lui Guttman
 sunt în plăcuta poziție ca se servesc cele mai bune articole
 pe lângă prețuri ieftine și serviciu culant, câștigând prin
 aceasta mulțumirea clientelei.

Așteptând binevoitorul
 sprijin semnez cu stimă :

Stein Mór,
 negustor de coloniale.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318.

Atelierul special de reparat
 al renumitelor firme:

Schmerek E.

Temesvár-Józsefváros, Bonház-u. 14.

Primește tot felul de reparări și transformarea mo-
 toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
 de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
 puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
 Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de
 mori cu prețuri moderate, precum și reparări de
 automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
 de articli tehnici. Fișile magnetice. Unsoari. Material
 de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material
 pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
 prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios
 — Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318.

Halmi József, fost adjunct la notarul public
 Strausz Gyula, regesc din Borosineu, și
 fost oficiar de bancă.

Cancelaria Înregistrată

Halmi și Strausz,

pentru mijlocirea împrumuturilor de bani,
 vinderea și cumpărarea de averi mobile și imobile.
 Agentura principală a inst. de asigurare „Phoenix”.

Mijlocește împrumuturi ipotecare (pe
 intabulare) și amortizaționale (pe mai mulți ani).
 Se angajează: pentru răscumpărarea (con-
 vertarea) de împrumuturi ipotecare, dela
 procente mai mari la mai mici.

Mijlocește: cumpărarea, vinderea, schim-
 barea și esarendarea de averi mai mari
 pământuri; etc).

Primește: manipularea (conducerea) case-
 lor de închiriat pe lângă remunerațiuni cât
 se poate de minimale.

Mijlocește: vinderea, cumpărarea și schim-
 barea de căși particulare, căși de închiriat și vil.

Primește: parcelarea și colonisarea ave-
 rilor imobile (pământuri).

Telefon Nr. 726. Adresa telegrafică: Halmaistrausz.

Correspondența se poate face și în limba română,
 Arad, (str. bisericii) Weitzer János-u. Nr. 9,
 în partetul edificiului nou a școlii de fete.

Cu deosebită simț: **Halmi și Strausz.**

„NER“ cremă neunsuorasă.

E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zîlnic folos, creșterea și e cu totul nestricăcioasă. În roz, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

săpun 1 bucată 60 fileri.

pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingivite, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă jumătate sticlă, 80 fileri.

esență pentru păr Excelentă pentru înălțurarea mătășii, contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

văpșeală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or părul sur și cărunt. Nereușita colorii e exclusivă și se noteze că părul încăruntit în ce culoare vopșează (negru brunet). Un carton 4 coroane

apă care face părul blond și vopșește în timp scurt, în băl, aurii, părul blond, și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

reconstruirea contrafacțiilor numai „Preparatele Laner“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

„Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 70.

Capital societar K 150.000.—

Telefon No. 20.

„LUNCANA” INSTITUT FINANCIAR SOC. PE ACȚII IN MARGHITA (COTT. BIHOR).

Și a început activitatea în 1 Iulie n. a. c.

Se ocupă cu toate operațiunile de bancă. Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenți, hipotecare, de cont-curent, etc.

Primește depuneri cu 5 și 5 1/2% după mărimea sumel și durata depunerel. După depunerile instituțiilor culturale dă 6%.

Darca după interese o plătește institutul.

DIRECȚIUNEA.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericești.

Interviuit la 1888

Telefon pentru comit. și oraș 498.

Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

in colțul străzii Lonovica și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimel cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue

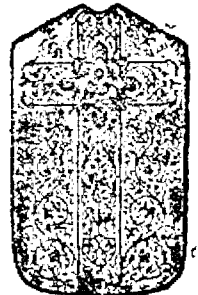
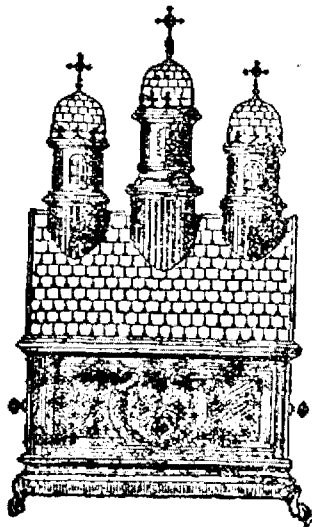
- sau altfel de adjuturi bisericești -

tot astfel marele său asortiment pentru materiale

- necesare la formarea adjutărilor bisericești. —

Pentru liferările mele iau răspunderea.

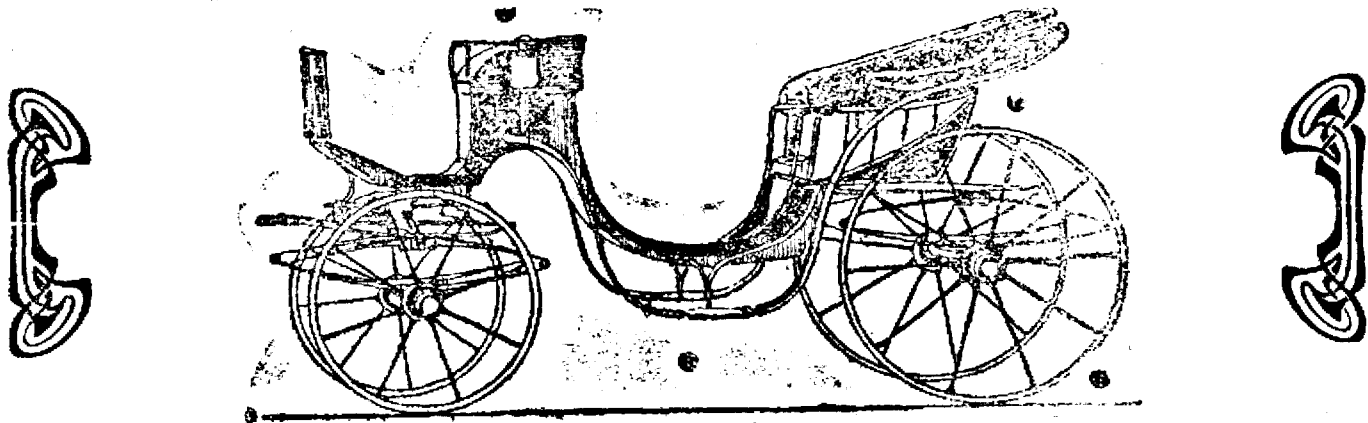
— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

Rugăm on. public și îi atragem atențiunea asupra

trăsurilor

ce avem în depozit fabricate toate cu pricepere și cu specialitatea la care am ajuns în decursul muncel noastre de mai mulți ani și a perfecționării mele în KÖLN. Prospecte cu prețuri trimitem după dorință.

Cu deosebită stimă:

Kovács și Thomay, Arad, Kossuth-utca 2.

Atențiune!

SINGURUL INSTITUT DE ASIGURARE
 :: ARDELEAN ::

TRANSSYLVANIA

Str. Cîsnădlei 5. **SIBIU.** Str. Cîsnădlei 5.

Recomandă

Asigurări împotriva focului
 pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile,
 etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai ieftine și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr. cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apeducte.

Prospecte în combinațiunile cele mai variate se trimit și se dau gratuit, ori-ce informații în biourile Direcțiunii, strada Cîsnădlei Nr. 5 și la toate agentu ile.

Persoane versate în achiziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții foarte favorabile.

Atențiune!

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru sculptura pietrelor și fabrica de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS ÉS TÁRSA

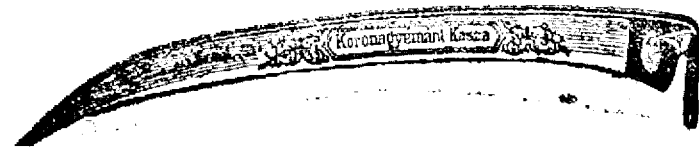
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmură, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferecz József út 25.
 Cămară Centrală:
 Nagyszeben, Fleischer gasse 17.
 Filiale: Déva, Nagyvárad.

Să ne credeți

că este în interesul D-voastră, dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-țiment, coase rele sau nu se găsesc între ele. Pentru încredințarea fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm.

Prețuri: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. — Comanda se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă ramburs în magazin de coase „Koronagyémánt”

Lengyel Testvérek

Kaposvár, Fő-utca 22 T.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.